

DOMOVINA

Upravništvo »Domovine« v Ljubljani — Knafljeva ulica 5
Uredništvo »Domovine« — Knafljeva ulica števil. 5/II.,
telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9 din, polletno 13 din,
celoletno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno
12 din, polletno 24 din, celoletno 48 din. Amerika letno 1 dolar.
Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 16.711.

Predlog novega državnega proračuna v narodni skupščini

Povišek proračuna znaša 1270 milijonov dinarjev

Ob koncu preteklega tedna je finančni minister Dušan Letica izročil predsedniku narodne skupščine predlog proračuna in finančnega zakona za leto 1938/39. Ob tej prički je dal novinarjem daljšo izjavo, iz katere povzemamo nastopno:

Predloženi proračun je uravnotežen in znaša 12.180 milijonov dinarjev, to je za 1 milijardo 270 milijonov več kakor leto 1936/37. Ravnotežje v novem proračunu je doseženo brez novih davščin prav tako pa tudi ni nameravano nikako povišanje obstoječih davščin. Potrebno kritje je v povečanju dosedanjih proračunskih dohodkov, ki je posledica močnejšega gospodarskega življenja in okrepitve kupne moči širokih slojev

V predlogu novega proračuna so seveda upoštevani že izvedeni ukrepi vlade za povečanje prejemkov državnih uradnikov, vrsta gospodarskih ukrepov, ki jih je izdala vlada v svrhu gospodarske okrepitve našega naroda in pa ukrepi za nujne potrebe naše državne obrambe

Državni proračun ni samo računski spis, marveč obsega ves politični program. Lahko se z vso upravičenostjo reče da je ta proračun državno-gospodarski in narodno-obrambni. Od skupnega povečanja v višini 1.27 milijarde dinarjev odpade ena milijarda na državno gospodarstvo in narodno obrambo. Povečanje je torej ali neposredno plodno, ker ima svoje kritje v povečani donosnosti državnih gospodarskih podjetij ali pa se nanaša na nuje in nesporne koristi varnosti naše državne celine in njene politične neodvisnosti. Ostalo povečanje v višini 270 milijonov obsega že izvršeno povečanje prejemkov državnih nameštencev v višini okrog 140 milijonov (poleg 100 milijonov, ki so v ta namen že započasni v povečanju izdatkov za gospodarstvo in narodno obrambo), potem 30 milijonov za popravilo cest, okrog 12 milijonov za nastavitvev 500 novih učiteljev in 150 profesorjev, pri čemer so zagotovljena tudi dovoljna sredstva za njihovo napredovanje, 15 milijonov za potrebe bolnišnic in higienskih ustanov in za nastavitvev okrog 400 zdravnikov in bolničarjev in 2 milijona za pospeševanje kmetištva. Za upravne potrebe vseh ostalih panog državne uprave je določeno povečanje za skupno 85 milijonov dinarjev.

S predlogom državnega proračuna je bil predložen narodnemu predstavništvu v odobritev tudi zaključni račun za preteklo proračunsko leto 1936/37, ki je poteklo 31. avgusta letos. Ta zaključni račun je v primerjavi s prejšnjimi zelo povoljen, saj je znašal presežek vplačanih dohodkov nad izvršenimi izdatki 512.809.948 dinarjev.

Ne da bi se vdajal prevelikim upom, moram vendarle ugotoviti, je pripomnil finančni minister, da izročam novi predlog državnega proračuna narodni skupščini pod ugodnejšimi nadami za bodočnost. Zato moremo pričakovati, da se bodo tudi razmere, od katerih bo odvisna njegova pravilna izvedba, povoljno razvijale.

Razdelitev državnih izdatkov na posamezne postavke je nastopna (zaokroženo v milijonih dinarjev navzgor; v oklepajih so označeni poviški, odnosno znižanja nasproti postavkam tekočega proračuna): 1. vrhovna državna uprava: dvor 24.18 (—), kraljevo namestništvo 4.20 (—), senat 15.19 (+ 1.75), narodna skupščina 49.13 (+ 0.05), predsedstvo vlade 35.43 (+ 0.67), državni svet 4.01 (+ 0.19), glavna kontrola 11.47 (+ 0.61), civilna hiša 3.10 (+ 0.33), pisarna kraljevih redov 0.52 (+ 0.003), razni izdatki 27.86 (—); 2. pokojnine: 1018.72 (+ 2.72); 3. inv. ldnine: 103.49 (—); 4. državni dolgovi 1015.07 (— 4.82); 5. ministrtvo za pravdo: 394.88 (+ 35.43); 6. ministrtvo prosvete: 939.13 (+

68.39); 7. ministrtvo za zunanje zadeve: 153.92 (+ 7.24); 8. ministrtvo za notranje zadeve: 242.63 (+ 20.60) in poveljstvo orožništva: 358.52 (+ 42.28); 9. ministrtvo za finance: 837.14 (+ 90.37); 10. ministrtvo za vojsko in mornarico: 2772.16 (+ 313.00); 11. ministrtvo za zgradbe: 215.24 (+ 41.42); 12. ministrtvo za promet: 42.33 (+ 12.30), gradnja železnic 252.17 (+ 68.30), uprava državnih železnic 2206.84 (+ 307.94) in rečna plovba 94.74 (+ 2.33); 13. ministrtvo za pošte: 418.10 (+ 38.73); 14. ministrtvo za kmetištvo: 126.48 (+ 16.54); 15. ministrtvo za trgovino in industrijo: 51.58 (+ 6.50); 16. ministrtvo za gozdove in rudnike: 457.58 (+ 166.03); 17. ministrtvo za socialno politiko in narodno zdravje: 244.99 (+ 25.00); 18. ministrtvo za telesno vzgojo: 18.86 (+ 6.10); 19. rezervni krediti: 40.00 (—); skupno torej 12.180 milijonov (+ 1270 milijonov) dinarjev.

Celotni narodni skupščini je bil sporočen predlog proračuna v torek in je bil v smislu poslovnega reda predložen skupščinskemu finančnemu odboru, ki bo začel zasedati 2. decembra.

Zadolženi kmetje prosijo za potrpljenje

Letojsnja slaba letina je kriva, da marsikje zadolženi kmetje nimajo toliko denarja, da bi plačali dolžne obroke. O tem nam priča tudi naslednje pismo, ki ga je prejel narodni poslanec g. Avgust Lukačič iz Križevcev:

Sporočamo vam, da je davčna uprava po naročilu Privilegirane agrarne banke zaručila za plačilo prvega obroka, pri mnogih kmetih skoro vso živino in sporočila, da začne s prodajo zarubljenih predmetov dne 2. novembra.

V takih skrbeh in stiskah kakor letos kmet že vrsto let ni bil. Ako prosí za posojilo pri denarnem zavodu, mu rečejo, da ni denarja. Ako hoče prodati kak oral zemlje, ga kupec, ki ve, da je kmet v stiski, izkorišča in mu ponuja sramotno nizko ceno. Ako kmet ne plača, mu grozi zlo od davčne uprave. Kaj bo kmet brez živine? Kje naj dobi denar, da si kupi drugo? Strašno je tako izterjavanje, in to letos, ko so nam vremenske nezgode uničevale naše pridelke, ko mnogi kmet ne bo imel ne kruha, ne krompirja za prehrano

svoje družine. Kje naj vzame kmet 2000, 3000, 4000 dinarjev in še več, da plača prvi obrok? Res je, da se je dolg znižal za polovico, a če se pripišejo celotne neplačane obresti zadnjih let, nastane skoro prvotna glavnic, ki je kmet prej ni mogel plačati, pa je zdaj tudi ne more. Kmet, ki je imel v posojilnici dolga 10.000 dinarjev, kateri se mu je znižal na 5000 in so se pripisale še neplačane obresti v znesku 4000 dinarjev, mora plačati od teh 9000 dinarjev 1500 dinarjev prvega obroka. S tako razdolžitvijo kmetu ni pomagano. Ne Privilegirana agrarna banka, ne trgovec in sploh noben upnik naj bi letos ne terjal kmeta in ga ne pehal iz ene nesreče v drugo.

Prosimo vas, g. poslanec, če je v vaših močeh, da posredujete na odločilnem mestu, naj se ta uredba omili. Vsak bi rad plačal, če bi le mogel. Nekoliko usmiljenja je pa menda tudi kmet vreden. Ako boste, g. poslanec, dobri za nas, so vam naši glasovi tudi pri prihodnih volitvah zagotovljeni. Poročajte nam kaj o tem čimprej v »Domovini«. Pozdravljajo vas vaši volilci, zbrani v Križevcih 24. oktobra.

Potrebe Prlekije: bolnišnica, regulacija potokov, dobre ceste

Ljutomer, novembra.

Zelo pereče vprašanje Ljutomera in okolice je gradnja bolnišnice v Ljutomeru. Že 13 let se gloda to važno vprašanje, pa doslej ni bila dana možnost zgradnje za narodovo zdravje tako potrebnega zavoda. Vse bolnišnice v bližini so stalno prenapolnjene. Bolnišnice nam premnogokrat vračajo naše bolnike domov, češ da ni prostora, kar je tudi res. Odločilni činitelji naj potrkaajo na pristojna mesta, da se vstavi v prihodnji bano-vinski proračun potrebna postavka vsaj za

začetna dela. Prepričani smo, da bi naši dobrovoljni prleški ljudje vse vožnje napravili zastoj, samo da bi dobili bolnišnico, kamor se lahko zatečejo v nesreči. Tudi lesa, prodca in peska bi najbrže ne bilo treba mnogo kupiti. Ljutomerska mestna občina je prav gotovo tudi pripravljena darovati poljubno zemljišče za bolnišnico, saj je dala brezplačno tudi stavbišče za zelo potrebni zdravstveni dom, katerega gradnja se bo začela pomlad. Zahteva po bolnišnici je klic trpečega v bolniški postelji.

Letošnje vedno deževje spravlja našega kmeta v obup, saj mu je uničen skoro ves poljski pridelek. Sedemkrat so letos vode preplavile polja in travnike. Zdaj si misli marsikateri posestnik, zakaj niso naši potoki regulirani, ker prav to je glavni vzrok poplav v tukajšnjem kraju. Naši potoki so silno vijugasti, zaradi česar je odtok vode oviran. Menda se bo zdaj ta ali oni prizadeti posestnik spomnil svoječasnega povabila ljutomerske mestne občine na ustanovitev vodne zadruge za regulacijo potokov Ščavnice in Globetke s pritoki. Pregovor pravi: »Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal.« Torej na delo in k ustanovitvi zadruge. Načrti za regulacijo teh potokov že leže nekaj let pri tehničnem oddelku banske uprave. Vsak prizadeti bo rad prispeval majhen znesek za to, da ne bo imel zmerom velike škode. Res je zelo težko šteti denar, zlasti ko kmetovalec nima ničesar prodati, a se bo najbrže dobila tudi javna podpora.

Naša Prlekija je znana kot prav lepa in zanimiva pokrajina, ki jo tujci radi posejajo. Vendar nekaj ni preveč privabljivega v naših krajih, in to so slabe občinske ceste, pa tudi subvencionirane in banovinske niso prvovrstne. Cestam naj bi odločujoči činitelji posvečali več brige, kajti le dostopni kraji privabljajo tujce, katerim ni samo za gostilne in vinske kleti, ampak so predvsem častilci lepe narave in opazovalci naših šeg in navad. Tudi naše milo podnebje privablja tujca. Torej bo treba misliti na izboljšanje cest.

Politični pregled

Zadnje dni so odkrili

nevarno desničarsko zaroto v Franciji

Oblastva so našla na raznih krajih ogromne zaloge orožja in municije ter aretirala vrsto ljudi, med njimi nekaj bolj znanih desničarskih politikov. Orožje in municija, ki so jo nabavili s sredstvi desničarskih denarnikov, izvirata pretežno iz Italije in Nemčije. Kako so bili zarotniki pripravljani, nam zlasti priča dejstvo, da so imeli celo že zgrajeno bolnišnico pod zemljo. Hkratu so aretirali tudi več vohunov, kar bi kazalo na to, da so pri zaroti sodelovale kakšne tuje države. Francoska vojaška oblastva so bila spričo te ši-

roko zasnovane zarote prisiljena okrepiti straže okrog francoskih vojaških letališč. Po zadnjih vesteh iz Pariza napoveduje pariška policija nova velika odkritja o zaroti. Preiskava zaradi razsežnosti zarote je počasi napreduje.

V torek se je po dobrem mesecu spet

sestala narodna skupščina

Prva seja je bila brez posebnega dnevnega reda. Po raznih interpelacijah in vprašanjih se je določil dnevni red za sejo v sredo, ko je bil izvoljen odbor za preučitev zakonskega načrta o ustanovitvi novih okrožnih in sreskih sodišč.

Po dolgem času bodo

v Rusiji spet volitve.

Volilna borba je že v polnem teku. Kandidati za svet sovjetov in svet narodnosti so že v vseh volilnih okrožjih od volilnih komisarjev potrjeni. Volitve bodo 12. decembra. Kandidate postavljajo organizacije. Pri tem je mogoče, da enega in istega kandidata postavi več organizacij. Ker pa je vsak kandidat lahko izvoljen samo v enem volilnem okrožju, se mora sam odločiti za eno izmed njih. Stalin kandidira v Moskvi.

Po poročilih iz Sanghaja

se Kitajci na vseh bojiščih umikajo

Japonci prodirajo proti severu in severozapadu. Fronta južnovzhodno od Nankinga je zdaj razširjena že na celih 300 km in se razteza od Kiangjina do Vusiha, ob severovzhodni obali Tajhujskega jezera. Japonci so zavzeli tudi že ves severni Santung in so vdrli v pokrajino Honan.

S španskih bojišč ni posebnih vesti. Po vesteh londonskih listov

je Franco privolil v umik dobrovoljcev

in se strinja s tem, da se pošljeja v Španijo dve mednarodni komisiji, ki bosta preučili odpoklic tujih dobrovoljcev.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Na ljubljanskem sejmu so se trgovali za kg žive teže: volj I. po 5,50 do 6, II. po 4,75 do 5,25, III. 3 do 4,50, krave debele po 4 do 5,50, klobasarice po 2,50 do 3,50, te-

leta po 7 do 8, prašiči po 5,50 do 7 dinarjev. Prasci za rejo so bili po 100 do 200 dinarjev in konji po 400 do 3500 dinarjev za glavo.

SVINJE. Na mariborskem svinjskem sejmu so se trgovali prasci, 5 do 6 tednov stari 60 do 70 din, 7 do 9 tednov po 80 do 100, 3 do 4 mesece po 120 do 170, 5 do 7 mesecev po 210 do 340, 8 do 10 mesecev po 350 do 440, eno leto po 620 do 780 din. Kg žive teže je bil po 6 do 7,50 din, kg mrtve teže pa po 9 do 11 din.

ZITO. Na žitnem tržišču v Vojvodini vlada še zmerom mlačno razpoloženje za pšenico in turščico. Prizad je plačeval vojvodinsko pšenico po 166 do 168, srbijansko pa po 155 din. Turščica je bila po 100 do 106 Din.

Sejmi

- 28. novembra: Prosenjakovci, Guštanj;
- 29. novembra: Rakej;
- 30. novembra: Celje, Kočevje, Turjak, Tržič (samo za blago), Vače pri Litiji, Veržej, Gornja Planina, Rogatec, Gornja Lendava, Sv. Andraž v Slov. goricah, Kotoriba;
- 1. decembra: Krško;
- 2. decembra: Zagorje, Koračice;
- 3. decembra: Planina pri Brežicah, Konjice, Sv. Tomaž, Jesenice na Gorenjskem (samo za blago).

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 23. t. m. v devizah (s prišteto premijo):

- 1 nizozemski goldinar za 23,89 do 24,04 Din;
- 1 nemško marko za 17,89 do 17,53 Din;
- 1 angleški funt za 215,14 do 217,20 Din;
- 1 ameriški dolar za 42,72 do 43,09 Din;
- 100 francoskih frankov za 146,16 do 147,60 Din;
- 100 češkoslovaških kron za 151,54 do 152,64 Din;
- 100 italijanskih lir za 225,69 do 228,76 Din;
- Vojna škoda se je trgovala v Zagrebu po 419 Din. Avstrijski šilingi so bili v zasebnem kliringu v Ljubljani po 8,73 Din, nemški klirinški čeki pa po 14 Din.

Drebnе vesti

Denarni zavodi ne izkoriščajo vsega predujma Privilegirane agrarne banke. Jugoslovenski kurir« poroča, da mnoge banke in zadruge, ki so pod zaščito, ne izkoriščajo predujmov v znesku 60 odstotkov prvega

PAVEL HRIBAR: ³ PLAZZUSODE

Sele ko je sredi Luč, se predrami kakor iz morečih sanj. Tu stojijo pod širokimi pristreški radovedneži kljub dežju. da bi jim kaj tega ne ušlo, kar se zdaj dogaja. Vsi poznajo Devetaka in vedo, kdo je. Toda nekaj malenkostnega tiči v ljudeh: vsi že vedo, da je Mimika na orožniški postaji, kjer jo zaslišujejo. Vsi vedo več, kakor ve oče. Le videti hočejo, kako se bo zvijal ponosni Devetak v kleščah usode, ki jih stiska okoli njega umor pod Ošvevo.

Devetak občuti nizkost teh pričakovanj, zato je ves neizprosen. Ne ozre se ne na levo ne na desno. Kakor sveča sedi pokoncu na kolesu in vozi skozi obljudene ulice, kakor da je on gospodar nad vso to revščino. V srcu pa je poln nemira in skrbi. Le dobro, da se to na zunaj ne vidi.

III. POGlavJE

Orožniška postaja, ki ji zapoveduje plečati narednik Gorjup, je nastanjena v prizidku hotela Radohe. Najemnica hotela, rejena ženska, zato nekam počasna, toda toliko bolj živahnih oči, ki takoj zapazijo prazen kozarec in berejo gostom želje z lica, ta je prav zadovoljna z današnjim dnem: nikoli prej — tudi ob proščenjih ne — ni bilo v gostilniških prostorih toliko ljudi. Komur ni bilo žal dati za radovednost desetice, kdor ni hotel čakati oštrofotan od dežja pod pristreški hiš, ta se je oglasil v gostilni. Vse napeto

čaka, kaj bo doglala preiskava Gostilničarka se veselo muza, ko si dela lep denar iz nesreče drugih. Zdjaci vrže bežen pogled skozi rosno okno in vidi Devetaka na kolesu. Takoj opozori goste na to novo pojavo. Vseh vratovi se stegnejo, vse hoče videti, vse vstaja in pritiska lica na šipe.

Devetak skoči s kolesa, ga prisloni k zidu in stopi na prag orožniške postaje. Težka vrata zaječijo v nenamernih tečajih Devetaku se zazdi, da čuje jokati svojio Mimiko, tako so vsega zajele misli na usodo njegovega otroka. Globoko v srcu še vedno tli skrivna želja, da bi ona ne imela nobene zveze z vsem tem. Vse okoli pa kažejo, da mora biti hčerka vendar zapletena v to strašno zadevo.

V teh upih in dvomih potka na vrata pisarne in vstopi. Dobro se je obvladal, da je ves pokončen in ponosen, čeprav je na pogled videl, da sedi Mimika in klopi ob zadnji steni pisarne, na drugem koncu klopi pa sedi Gregorinov France. Samo za trenutek vztrepetajo pri tem pogledu njegove roke: zla slutnja se je uresničila! Z roko potegne po podbojih, kakor da išče opore. Zdjaci pa se zbudi spet Devetak v njem in zravnar gre proti mizi, za katero sedita poleg Gorjupa še dva gospoda od gornjegrajškega sodišča. Oba sta znana lovca, kakor so pač sodni uradniki po teh zapuščenih krajih, zato se zdita tudi bolj domača. To daje tudi Devetaku pogum.

Gospod v sredini za mizo ga vladno vpraša, kaj želi. Ali je morda povabljen za pričo.

»Lojz Devetak sem z Devetakove planine nad Solčavo,« odgovori ta s precej trdnim glasom, narednik Gorjup, ki ga seveda pozna, to tudi potrdi.

»In kaj želite?« vpraša vladno Gornjegrajčan.

»Z Mimiko bi rad nekaj govoril.«

»Prav za prav bi ne smeli tega dovoliti.« pravi drugi Gornjegrajčan.

»Morda bi kaj pripomoglo k razjasnitvi zadeve?« pomisli na glas gospod v sredini, toda doda brž z obžalovanjem:

»Zaj nam je, da se vlači v to reč ugledno Devetakovo ime... Toda...« skomigne z rameni, da pač ne more drugače.

»Kar mora biti, pač mora biti!« de Devetak. Nato je tudi drugi gospod popustiljevejši: »Dosljej je tako daleč, da je Gregorin priznal, da je puška res njegova. Priznava tudi, da je streljal iz nje. Strel je bil po njegovem namenjen srnjaku, ne pa Potoškemu ki ga komaj površno pozna.«

V Devetaku zbudi te besede spet iskro nade: »Če je tako, pa kar ne vidim, kaj ima Mimika tukaj opraviti! Razen če spravlja preiskava Potoškega in Gregorinovega v zvezo z Mimiko?«

»Saj to je tisto, Devetak,« odvrne gospod v sredini.

»Če je bilo zares kaj med dekletom in obema tema,« se zastavi Devetak, »potem je to povsem zasebna zadeva... In ta ne spada pred sodišče temveč med štiri stene moje hiše, kjer sem jaz gospod!«

Mučna tišina nastopi, da se čuje brnenje muh in tiktakanje žepne ure, ki jo je polo-

obroka, ki jim jih je dala na razpolago Privilegirana agrarna banka. Doslej je dala banka na razpolago na račun predumov za prvi obrok, ki naj se izplača bankam in za drugim, okrog 120 milijonov dinarjev. Banke in zadruga so pa vzele od tega komaj 30 milijonov ali 25 odstotkov. »Jugoslovenski kurir« pravi, da denarni zavodi pod zaščito ne izkoriščajo tega preduma pri Privilegirani agrarni banki zato, ker bi morali ta denar porabiti za izplačilo vlog svojim vlagateljem. Denarnim zavodom pa bolj kaže izplačevati vlagateljem dveodstotne obresti, pri Privilegirani agrarni banki pa dobivajo triodstotne obresti za neizkoriščeni predum na račun prvega obroka. To bo torej tudi eden izmed vzrokov, da je tako težko dobiti denar iz denarnega zavoda.

Odplačevanje kmečkih dolgov. Po podatkih Privilegirane agrarne banke so plačali kmetje na račun prvega obroka do 8. t. m. 111.9 milijona dinarjev. Do 18. septembra so pa plačali na račun prvega obroka 74.1 milijona. V pičlih dveh mesecih so torej plačali 37.7 milijona. To priča, da odplačujejo kmetje zdaj svoje dolgove hitreje, kakor so jih v začetku. Odplačevanje dolgov na račun drugega obroka se je začelo 1. novembra in do 18. novembra je bilo vplačanih nad 4 milijone dinarjev. V odstotkih odpade na centralo v Beogradu 87.23, na podružnico v Zagrebu 76.21, na podružnico v Ljubljani 90.23, na podružnico v Sarajevu pa 34.75.

Živinski sejem v Ljubljani bo zaradi državnega praznika 1. decembra dan poprej, to je v torek 30. t. m.

D O P I S I

MALA NEDELJA. Sokolska četa priredi v proslavo zedinjenja svečano akademijo, ki bo v nedeljo 5. decembra ob 15. uri v Sokolskem domu. Po akademiji bo nastop Miklavža s spremstvom. Miklavž bo obdaroval sokolsko dečo.

MISLINJE. V nedeljo popoldne je bil ustanovni občni zbor, krajevne mladinske organizacije JNS. Zbralo se je preko 70 mladih delavcev in kmečkih fantov, ki so z največjim zanimanjem sledili izvajanju govornikov. V imenu pripravjalnega odbora je zborovanje otvoril Stanko Tršič in izre-

žil sodnik na rjavo mizo. V naglih sekundah hiti naprej in meri s svojimi kazalci človeško usodo.

»Oprostite vendar!« ugovarja sodnik. »Tako preprosta pa vendar ni vsa ta zadeva. Vi, Devetak, pač gledate vse to s svojimi očmi. Na eni strani taji Gregorin krivdo, na drugi pa izpoveduje vaša hči, da on ne more biti kriv.«

»Da vaša hči z zločinom samim nima opravka, nam je vsem jasno,« se vmeša sodnikov pomočnik... »Toda, če ni Gregorin po soglasni izjavi obeh morilec in celo biti ne more, potem morata oba to pač dokazati. Ste razumeli, Devetak?«

Devetak prikima, sodnik pa povzame spet besedo: »Potemtakem moramo vendar razjasniti vse to. Kaj ne?! Za vsako ceno moramo pač poiskati vzroke in nagibe, ki naj dokažejo fantovo nedolžnost ali pa krivdo.«

Devetak stoji ves zamišljen in preudarja-joč. Takšnim tehtnim besedam se ne more upirati. Preveč pravičen je. Saj tudi spozna-va, da ne bo mogel brez nadaljnjega vzeti Mimi-ke s seboj domov in urediti vso zadevo med štirimi stenami. Zato pritrjevalno pri- kima k tem besedam.

»Vaši hčerki pritiče važna naloga,« pravi sodnik, »da z eno samo besedico razjasni vso zagonetko. Naravno ji ni treba pri tem izpovedati ničesar, kar bi njo samo obremenjavalo ali jo celo še bolj zapletlo v nesrečno zadevo.«

Devetak premišlja nekaj časa, nato pa kakor sam zase izpregovori:

»Potemtakem je potreben, kakor se že temu reče, alibi za Gregorinovega... In če to- rej on ni morilec in po Mimikinem biti ne

kel neomajno zvestobo nacionalne mladine mlademu kralju. Njegove besede so izzvale velike počastitve kralju, kraljevskemu domu in Jugoslaviji. Podpredsednik slovenj- graške sreske organizacije OJNS Karlo Koko- lj in njen tajnik Bogdan Pušenjak sta go- vorila o pomenu in smotrih nacionalnega mladinskega gibanja, Bogdan Pušenjak še posebej o gospodarskem in političnem polo- žaju v Jugoslaviji in Sloveniji. Pri volitvah je bil izvoljen za predsednika Valentin Pre- volnik, za podpredsednika Konrad Gumpot, za tajnika Konrad Oder, za blagajnika Mir- ko Verdnik, za odbornike za Stefan Lušnic, Ivan Pačnik, Jože Zupanc, Franc Križov- nik in Joško Mihec. S himno »Hej Slovani« je bilo lepo zborovanje končano.

Domače novosti

Letošnje praznovanje 1. decembra. Praz- nik zedinjenja prvi december je dan mani- festacije za državno in narodno edinstvo. Mi- sel, da smo Slovenci, Hrvati in Srbi en na- rod, nas je osvobodila in zedinila. V njenem duhu smo 1. decembra l. 1918. ustanovili enotno državo, katere lastnik in gospodar je pod vodstvom dinastije Karadjordjevičev celotni naš narod. Le v občutku, da smo Slo- venci, Hrvati in Srbi nerazrušna narodna enota, so dana jamstva srečnega razvoja in napredka vseh delov našega naroda in vseh njegovih pokrajin. Prvi december je prav zaradi velikega svojega pomena od vsega po- četka tudi glavni sokolski praznik. Slavi ga Sokolstvo po vsej državi in ostala nacionalna društva se mu pridružujejo. Letos je bila pri nas izdana parola, naj se prvodecembrske proslave izvršijo pod vodstvom županov. Način, kako se je ta akcija uvedla in ute- meljila, gotovo ni pohvalen in pojavljajo se resni pomisleki proti iskrenosti začetnikov te akcije. Postavlja se vprašanje, ali naj se na- cionalna društva odzovejo morebitnim poži- vom na sodelovanje. Mi menimo, da je samo pozdraviti, ako se manifestacij za narodno in državno edinstvo udeležujejo čim širši sloji prebivalstva ne glede na politično opre- deljenost. Kjer se torej program proslave sestavlja v duhu jugoslovenske narodne mi- sli, tam bodo nacionalna društva rada sode- lovala ne le pri obhodih, temveč tudi pri dru- gih proslavah, na katere pa seveda ne spada

more, potem bi moralo pač deklet povedati, kje je prav za prav bil sinočnja noč! Bežno pogleda proti hčeri: roke je sklenila na krilu in si jih ogleduje.

»Prav tako, prav tako!« zakličeta oba gos- poda pri mizi hkratu: »To je prav tisto, De- vetak!«

V Devetakovem srcu se zbudi pod prita- jeno skrbjo nada, ki šine kakor drobčen svet- el žarek preko njegovega od sonca in burje razoranega obraza. Nekaj korakov napravi proti Mimiki:

»Povej, deklet, da nimaš kar nobenega opravka z vso to rečjo! Naj se že enkrat neha vse to! Pomagaj vendar gospodom, da se pokaže resnica! Tebi bo to pač lahko!«

To ne zveni več kakor prošnja, to je že mo- ledovanje. Ves ponižan stoji pred dekletom oče; nič več Devetakovega ni na njem. Go- vorj le še zadržana ljubezen človeka, ki ga mučijo skrbi.

Ta proseči glas pretrese Mimiko, ki sedi vase zatopljena; solze ji tečejo po bledih li- cih. Najrajši bi vstala in položila svojo trud- no glavo na očetove prsi. Toda ne — zakrije si obraz z rokami in tiho joče, ne reče pa besede.

Devetak še bolj siži v njo ves v skrbi in strahu. Dvigne jo s klopi k sebi in spet pro- sjači:

»Reci, Mimika, da ni vse to nič!... Da ni- maš ti nobenega opravka z vsem tem... Če je fant res nedolžen, dokaži!... Povej, kje je bil? Ko pa hči trdovratno molči in joče, se posveti v njegovi glavi zla slutnja: »Kaj je bil pri tebi?... Ti pri njem?«

Kakor krič so padle zadnje besede,

Vaša kava je boljša
in cenejša

Pravim
Franckom

nič, kar bi bilo v nasprotju z njihovim značajem. To velja za govore, razne nastope in pesmi, ki jih je vse treba spozumno do- ločiti v duhu misli: Jugoslavija nad vse! Po- nekod so župani že povzeli pobudo za prvo- decembrske proslave. Kjer bi tega ne storili ali kjer bi iz drugih razlogov ostali pri do- sedanji praksi, tam se bodo seveda nacio- nalna društva priključila Sokolstvu. Prepri- čani smo, da bodo nacionalni ljudje vse sto- rili, da se omogoči povsod čim lepša proslava praznika zedinjenja.

Državnim uradnicam ženam naj se vrnejo draginjske doklade. Ženski pokret je imel v Beogradu nedavno širši sestanek državnih in samoupravnih uradnic, ki so bile z uredbo o povračilu doklad z dne 1. oktobra pri svo- jih dohodkih prikrajšane. Na sestanku je bi- la sprejeta obširna resolucija, v kateri se za- hteva, naj se vrnejo ženam državnim urad- nicam odvzete draginjske doklade. Ta zahte- va je tembolj upravičena, ker so se življenjske potrebščine v zadnjih mesecih občutno podražile. Ženam v državni in samoupravni službi naj bi se v celoti vrnili prejemki, ki so jih imele pred uredbo iz leta 1935.

»Saj vendar ne morem povedati, oče!« prosjači dekliški glas razjarjenega očeta. »Ne hudujte se zato na mene... Toda kako naj povem tu pred ljudmi, pred Francetom, pred vsemi!... Joj, kaj ne razumete tega?... Pomislite vendar, oče!«

Zdajci se hoče zares proseče okleniti oče- ta, toda zgrabi v praznino. Oče se je opotekel nazaj in stoji sredi sobe s krvavo zalitimi očmi kakor divja zver, ki se pripravlja na napad. Zdajci se vrže bliskovito proti Gre- gorinovemu:

»Ti pes ti!... Ti podlež ti!«

Narednik Gorjup skoči naglo k njima, da bi preprečil novo nasilje, toda Devetak je močan. Kar odbliskne orožnika, da odleti v kot.

»To vendar ne gre, kaj takega ne gre! Mi vas bomo za to kaznovali, Devetak,« vpijeta drug čez drugega Gornjegrajčana. Devetak pa, kakor da nikogar ne sliši. Zažene se na- prej proti Gregorinovemu.

Prav nič drugega ne ve ta, kakor da mo- ra braniti sebe in deklet pred besnostjo skoro brezumnega človeka. Zato se postavi pred Mimiko in zgrabi očeta, ki se zaleti vanj z dvignjenimi pestmi, čvrsto v zapestju in ga na vso moč oklene z žilavimi prsti. Tudi v njem vzplamtí jeza, kakor pijanost krvi za- gori v njem želja, da bi do kraja pobil Deve- taka.

Tedaj pa se strezne. Obupujoč dekliški glas, iz katerega zveni strah, lebdi nad spo- prijetima:

»Za božjo voljo, France, saj so moj oče!«

Ves poln groze je ta glas, da spusti Grego- rinov zdajci očeta iz klešč svojih rok. S pri-

* **Odbor Zveze kulturnih društev v Ljubljani** se je na prvi seji konstituiral takole: predsednik direktor Jeran Fran, prvi podpredsednik dr. Bajič Stojan, drugi podpredsednik ravnatelj Spicar Jakob, prvi tajnik inž. Rus Jože, drugi tajnik Verbič Dušan, blagajnik Pavel Borštnik, gospodar inž. Zajec Slavko; načelniki odsekov: propagandnega inž. Rus Jože, predavateljskega dr. Alujevič Branko, prireditvenega inž. Roth Matija, knjižničnega Artnak France, dramatskega ravnatelj Spicar Jakob, mladinskega Mlakar Štefan.

* **Razveljavljena razrešitev župana.** Pred kratkim je bila sodna obravnava pred okrožnim sodiščem v Ljubljani proti g. Antonu Medenu, industriju v Begunjah pri Cerknici. Državno tožilstvo ga je na osnovi ovadbe banske uprave obtožilo, da je nepravilno izstavil ubožno spričevalo nekemu občanu. Sodišče se je prepričalo, da g. Medena ne zadene nikaka krivda, in ga je oprostilo. Razrešeni župan g. Meden se je bil proti svoji razrešitvi pritožil na upravno sodišče v Celju. Te dni je dobil odločbo, s katero je upravno sodišče njegovi pritožbi v celoti ugodilo in razrešitveni odlok banske uprave razveljavilo. Upravno sodišče je ugotovilo v skladu z oprostilno razsodbo ljubljanskega okrožnega sodišča, da je g. Meden pri dotični izdaji ubožnega lista postopal pravilno. Tako je g. Meden zdaj po šestih mesecih naposled dobil popolno zadoščenje za obrekovanje, s katerimi so ga domači politični nasprotniki obmetavali ob njegovi razrešitvi.

* **Delavske plače niso v skladu s cenami za življenjske potrebščine.** Na glavni skupščini Delavske zbornice v Sarajevu je imel zbornični tajnik obširno poročilo, v katerem je dejal, da so se delavske plače na ozemlju sarajevske Delavske zbornice letos povečale za 7,5%. Istočasno pa so tudi poskočile cene za življenjske potrebščine, in sicer za 21%, tako da nima delavec od povišanja plač posebne koristi.

* **Strogo izvajanje zakona o pobijanju draginje.** Povišanje cen življenjskim potrebščinam, posebno kruhu, mesu in drvom je marsikod v Jugoslaviji povzročilo mnogo razburjenja. Sreska načelstva so prejela številne ovadbe. Tako je sreski načelnik iz Sombora obtožil pri notranjem ministrstvu 29 mesarjev in 15 trgovcev s kurivom, ki so začeli kmalu po napovedi o povišanju uradniških prejemkov dvigati cene. Zdaj objavlja vladno »Vreme«, da je notranje ministr-

stvo naročilo vsem banskim upravam, naj strogo izvajajo zakon o pobijanju draginje. Kdor se bo zoper ta zakon, pravi »Vreme«, le najmanj pregrešil, bo kaznovan in nadzorstvo nad prodajalci življenjskih potrebščin bo poostreno.

* **Lep pogreb ponesrečenega železničarja.** Pred dnevi so položili v grob 31 letnega Ivana Laha, železničarja, ki se je pred dnevi smrtno ponesrečil v Postojni, ko se je po naključju dotaknil električne žice. Truplo so pripeljali v pokojnikov domači kraj v Velenje, odkoder se je razvil na pokopališče dolg žalni sprevod. Zastopstvo so poslali tudi italijanski železničarji. Okrog krste je bilo razvrščenih nad 40 vencev, kar je dokaz pokojnikove priljubljenosti. Iz Maribora je prispele pevsko društvo »Drava«. Bodi mu blag spomin!

* **Država na svoje stroške ne more pogozditi goličav.** Na zadnji seji splitske Zbornice za trgovino, obrt in industrijo je bila med drugim sprejeta resolucija o pogozdovanju goličav v primorski banovini. Ministrstvo za gozdove in rudnike je na to resolucijo odgovorilo, da nima niti od daleč dovolj sredstev za pogozdovanje, ki je zelo drago. Država nikoli ne bo mogla na svoje stroške pogozditi vseh goličav.

* **Sin španskega poslanika v Beogradu in poslaniški tajnik sta odpotovala na madridsko fronto.** Te dni sta se poslovila od Beograda sin španskega poslanika Carlosa Montija 19-letni Anselmo in tajnik španskega poslaništva Diego de Meza. Odpotovala sta na madridsko fronto. Mlada vojščaka sta ob slovesu zatrjevala, da se rada odzivata klicu domovine.

* **Božična drevesca iz Jugoslavije v Egipt.** Sarajevska Zbornica za trgovino, obrt in industrijo je dobila iz Kaira pismo, v katerem prosi neki trgovec, naj mu sporoče, če bi mogoče nakupiti v Jugoslaviji večjo množino božičnih drevesc za Egipt. V Egiptu živi mnogo evropskih izseljencev, ki bi imeli radi za božične praznike doma božična drevesca.

* **Argentina išče poljske delavce.** List »Prensa«, ki izhaja v Buenos Airesu, priobčuje članek dr. Velupa, ki ga je poslala argentinska vlada v Evropo, da preuči možnost novega priseljevanja. Dr. Velupa predlaga, naj se italijanski izseljenci zamenjajo in sicer s kmetijskim delavci iz držav Srednje Evrope. Mislijo, da bi bilo dobro, če bi se vsako leto priselilo v Argentino 20.000 delavcev s svojimi družinami. — Zanimance, ki bi se

morda radi izselili v Argentino, opozarjamo, naj se obrnejo v tej zadevi na kakšnega znanca, ki biva v Argentini.

* **Kdaj sme mojster odpustiti pomočnika brez odpovedi.** France je bil obrtni pomočnik in njegov zaslužek je znašal 260 dinarjev na teden. Nedavno pa ga je mojster odpravil brez odpovedi, zaradi česar je France tožil mojstra na plačilo 14dnevne mezde v znesku 520 dinarjev, češ da ga je brez opravičenega razloga odpustil. Pri razpravi se je pa ugotovilo tole: Neko soboto zvečer se je France seznanil s nekim nepridipravom, s katerim je prepil vso noč. V nedeljo podnevi sta bila doma, a noč na ponedeljek sta zopet prepila. V ponedeljek France seveda ni mogel na delo, pač pa je poslal mojstru pismo, v katerem se opravičuje, da je bolan, v resnici pa se je s tovarišem odpeljal na Bled, kjer ju je policija aretirala zaradi suma poneverbe. Naslednjega dne je mojster poslal vajenca na tožnikov dom, kjer je izvedel od gospodinje, da je Franceta zadela nesreča in da bo v sredo nastopil službo. V sredo je bil tožnik izpuščen, nato pa se je najprej pisмено, potem pa osebno javil pri mojstru, da nastopi službo. Mojster je tedaj odvrnil, da ga ne potrebuje več, ker je dobil že drugega pomočnika. France je tožbo izgubil. Po 239. členu obrtnega zakona sme delodajalec odpustiti delojemalca brez predhodne odpovedi, ako ta brez odobrenja in brez ovire, priznane po obrtnem zakonu, izostane iz službe in ta izostanek zadostno ne opraviči. Sodišče je smatralo, da je tožnikovo početje zaslužilo takojšen odpust brez kake odpovedi.

* **Iz ruskega ujetništva.** V Maribor je prispel 47-letni Večeslav Turkovič iz Varaždina. Bil je l. 1915. ujet na ruskem bojišču. Rusi so ga odpravili v mesteci Cingent ob afganski meji, kjer je živel polnih 22 let. Leta 1926, se je poročil in mu je žena rodila otroka. Turkoviču se je po večkratni prošnji posrečilo, da je dobil dovoljenje za vrnitev v domovino. Turkovič pravi, da je v ujetništvu lepo zaslužil kot krojač. Iz Maribora je bil poslan v svojo občino, kjer žive njegovi svojci.

BLAZNIKOVA »VELIKA PRATIKA«

za leto 1938 je izšla in se razpošilja za ceno Din 5.— za vsak komad. Naročila na tiskarno J. Blasnika nasl., Ljubljana, Breg št. 10—12, dobi se tudi v trgovinah. To je najbolj priljubljeni in najbolj razširjeni slovenski ljudski koledar že od nekdaj.

zanesljivo kretljivo potisne Devetaka na bližni stol:

»Zahvalite se Mimiki, da se ni huje izteklo, Devetak!... Kakor zase se potegnem tudi za Mimiko!... Tako!... Da boste za drugič vedeli!«

Bliskovito se je vse to odigralo. Hudo je razburilo vse navzočne. Devetak pih, v njegovih očeh plamti sovraštvo. Glasovi uradnikov hitijo drug čez drugega. — Tedaj pa dvigne France kakor v pomirjenje roko:

»Kakor zares, sem nedolžen, tako zares nima Mimika s to krvavo rečjo pod Olšavo ničesar opraviti!«

Nihče ni terjal od njega prisege, toda Gregorinov dvigne tri prste: »Prisežem na to!«

Kar se je pravkar pripetilo, je še bolj razburilo Mimiko. Zdajci vstane in zakliče na ves glas:

»Potem prisežem tudi jaz, da on pač ne more biti, gospodje!« Bléda stoji pred mizo.

Sodnika se spogledata, narednik Gorjup pa pohrckne. Če se uradne osebe spogledajo in si pohrcknejo, se to pravi, da že vedo, kako je z zadevo.

Devetak sedi še vedno ves sključen na stolu in strmi predse, kakor da so mu vzeli zadnje, kar je imel na svetu. Njegova potrtost že hoče zbuditi v strogih možeh sočutje in obžalovanje, da morajo še nadalje izpraševati. Toda kar mora biti, mora biti!

»Če že vi, Devetakova Marija, na to prisegate, potem je vaša dolžnost, da to prisego podkrepite. Kakor nam je tudi glede na Devetakovo ime hudo, povedati nam morate, zakaj ne more biti France krivec... Za ob-

dolženca zavisi vse od tega... Njegova usoda je tako rekoč v vaših rokah, Devetakova.«

»Mimika je v stiski kakor neusmiljeno pregnana zver. Ozira se k očetu, k Francetu; tja k možem! Na fantu obvisijo njene oči najdalje in tako nežno, kakor da bi ga ne mogle nikdar več spustiti. Spet stopi naprej k mizi:

»France je bil pri meni!«

»Tako?... In na to prisežete, Marija Devetakova?«, vpraša počasi besedo za besedo poudarjajoč sodnik. »Dobro preudarite!«

»Prisegam!« ponovi dekle, stopi k Francetu in položi svojo roko v njegovo.

»Tako, vi ste že opravili!« pravi prijazno sodnik. »Lahko greste!«

Ko pa dekle le drži tako čvrsto fantovo roko, kakor da bi moral biti z njo tudi on izpuščen, ji še povedo:

»Gregorin ostane začasno še pritvorjen. Mnogo tega je še, kar bi mi še radi vedeli.«

Tako je torej, pomisli Mimika, jaz sem prosta, toda kaj bo s Francetom, ne ve živ človek. Ta negotovost ji povzroča nove bolečine in novo skrb, iz katere ne najde izhoda. Morda ga bodo sploh tukaj obdržali, ji plane nagla misel v možgane. Zdajci se vrže z obema rokama okoli njegovega vratu, da jo mora France prijeti.

France!... France!... vpije iz nje srčna bolečina.

»Pusti, pusti Mimika!... Saj bo in mora biti spet vse dobro!«

»Da bi bil le kmalu spet pri meni, France!« mu šepeče v uho. Zdaj Gorjup spet po-

hrkne, se dvigne in jo prosi, naj se loči od Franceta.

Obotavlja je izpusti Franceta iz objema in se bolj opoteče k vratom, kakor gre, zakaj hudo žalostno je njeno srce...

Mimo očeta mora, ki sedi še vedno skrušen. Vidi njegovo bolestanje in bi mu tako rada samo enkrat pogledala v oči... Ne, samo po rokah bi ga pobožala ali pa mu šla prav lahko z roko preko pleč, Le prav narahlo.

Zdajci pa jo obide huda bojazen pred to mrko pisarno, pred možmi, pred Francetom in tudi pred očedom. Ne, rajši ga bo zunaj počakala. Tam se mu bo postavila na pot, da jo bo moral pogledati in vsaj besedio izpregovoriti z njo. Da tako bo napravila. Kos poti pojde naprej proti domu, da se odtegne radovednemu zunaj. Da bosta sama-med seboj. Vse to premišli v kratkem trenutku, gre mimo očeta in zapre tiho vrata za seboj. Skozi množico ljudi, ki se razgrne pred njo, gre kakor v sanjah in stopa po cesti proti domu. Čez čas se okrene. Vidi, da je že prišla ljudem izpred oči, umeri korak, obstoji in čaka.

Dež lije brez prestanka iz nizkih oblakov, ki segajo prav na cesto. V njih stoji Mimika in čaka. Zdajci zasliši za seboj štopot kolesa po razmočeni cesti, ko meče mlake iz kolo-drižev. Vedno bliže in bliže prihaja in — švigne mimo njenih široko razprostrtih rok... Mimika bi najrajši zakričala za njim: »Oče, oče!...« Toda ta ne vidi nič, ne sliši nič.

Dekle se nasloni z rokama na deblo drevesa ob cesti in pritrisne objokano lice na mokro, rjavno skorjo...

(Dalje prihodnjic)

* Za novo železniško zvezo med Ptujem in Varaždinom se potegujejo Varaždinci. Pred dnevi se je v Varaždinu mudila komisija železniških strokovnjakov in zastopnikov prizadetih občin in si ogledala zapuščenno lokalno železnico Varaždin-Vinica. Komisija bo odločila, ali bi se izplačalo ponovno oživititi to progno ali pa namesto nje uvesti širokotirno železnico, ki bi imela podaljšek do Ptuja. Varaždinci pravijo, da bi nova zveza mnogo koristila, saj bi postal Varaždin važno železniško središče. Slovenija pa bi dobila novo zvezo s Hrvaško.

* Mladeniči rekruti, ki ste potrjeni k vojakom in imate pravico do osvoboditve, skrajšane roka službe, čimprejnjega vstopa v kader, odložitve službe v kadru, informirajte se in uredite svoje zadeve pravočasno! Ako je rok zamujen, se ne da več pomagati! Pojasnila daje za malenkostno plačilo Per Franc, kapetan v pokoju, koncesionirana pisarna, Ljubljana, Maistrova ulica 14. Za odgovor je priložiti kolek ali znakmo za 6 Din.

* Trgovanje z divjačino. Mestno poglavarstvo v Mariboru opozarja prizadete zlasti lovske zakupnike, trgovce z divjačino, mesarje, lastnike delikatesnih trgovin, hladilnic in pogostinskih obratov in krznarje na predpise zakona o lovu. Vsakdo, ki jim nudi divjačino ali kožo od divjačine v nakup, mora dokazati vsakikrat s potrdilom njen izvor. Izvorno potrdilo izdaja lastnik lovišča na predpisani tiskovini. Potrdilo velja osem dni, za kože mesec dni.

* Najstarejša ženska v Jugoslaviji je umrla. V Podlugovih pri Mrkonjićgradu je umrla kmetica Marija Janjičeva, ki je dosegla izredno visoko starost 123 let. Bila je najstarejša žena v Bošni in bržkone tudi v vsej državi.

* Iz Nemčije izgnan, ker se ni dal sterilizirati. Med novimi zakoni v Nemčiji gotovo najboljše posega v svobodo človeka zakon o prisilni sterilizaciji. Zakon se v Nemčiji neizprosno izvaja. Vsak zdravnik mora prijaviti oblastvom vsak primer, ki pride pri omenjenem zakonu v poštev. Zakon ni zadel samo Nemcev, temveč tudi tuje državljane, ki žive dalje časa v Nemčiji, o čemer nam priča nastopni primer: Iz Nemčije je prispel z rednim potnim listom, vendar po izgonski poti naš državljani Vincenc Longar, po rodu iz Ajdovca pri Novem mestu. Longar, ki se je rodil leta 1907., je živel v Nemčiji že od leta 1918. Zaposlen je bil v Porenju in je imel stalno delo. Je pa bolan, in sicer ima božjast, ki ni ozdravljiva. Kljub bolezni je svoje delo vršil

v popolno zadovoljstvo delodajalca. Ostal bi bil gotovo do svoje smrti v Nemčiji, če ga ne bi bil zadel zakon o sterilizaciji (spolni onesposobljenosti). Če bi bil nemški državljani, ne bi bil mogel uiti odredbam tega zakona. Tako pa so mu kot jugoslovenskemu državljanu dali na izbiro: ali sterilizacijo ali izgon iz Nemčije. Odločil se je za drugo. Dobil je potni list ter so ga poslali preko Avstrije v našo državo.

* Žive zajce so začeli loviti v Medmurju in jih pošiljajo žive v tujino. Tak lov je posebne vrste. Gonjači vlečejo po lovišču do 1000 m dolgo raztegnjeno mrežo, njim nasproti pa gonijo drugi gonjači divjačino. Prestrašeni zajci ne vidijo razpete mreže in se zato vanjo zapletajo. Plen kupuje trgovina z divjačino Vajda v Čakovcu, ki žive zajce prodaja v Švico, Nemčijo in Francijo, kjer jih porabljajo nato za razploditev v domačih loviščih.

* Smrt moža, ki je sedel 11 let po nedolžnem v ječi. Te dni so pokopali v Šibeniku Antona Belamariča. Leta 1897. je bil Belamarič obsojen na 11 let in kazni je odsedel v Kopru in Istri. Obsojen je bil, ker so domnevali, da je v nečem političnem spopadu udaril primarija za duševne bolezni v Šibeniku dr. Zlataroviča, ki ga je bil pa v resnici udaril nekdo drugi.

* 40 let stari ženi rasto novi zobje. Neka 40 let stara žena v Brezi v Bosni je imela samo še nekaj zob in ko jo je začel eden boleti, je šla k zobnemu zdravniku, ki ji ga je izdrl. Bil je pa zelo presenečen, ko je opazil pod njim nov zob. Pregledal ji je čeljusti in ugotovil, da ji rase še več novih zob.

* Granata ga je raztrgala. Peter Mavrič v Gorici je imel od vojaškega oblastva dovoljenje, da se je bavil s pobiranjem starih izstrelkov. Odhajal je s svojega doma v Gorici počivši dnij skupaj. Včasih ga je pri delu spremljala tudi njegova žena. Tokrat je šel sam. Ko ga dva dni ni bilo domov, se je odpravila, da ga poišče, ker je slutila nesrečo. Prehodila je vso goriško okolico in šla na Kalvarijo, kjer je po daljšem iskanju našla v duplini razmesarjeno truplo svojega moža. Peter je našel izstrelak v duplini sami ali pa ga je izkopal kje v bližini in ga prinesel v duplino, da mu vzame smodnik. Pri tem pa se je granata razpočila in ga raztrgala.

* Smrt pod vozom. Nedavno se je pripetila na Pohorju smrtna nesreča. 26 letni Konrad Kodrič, ki je služil za hlapca pri posestniku Jakobu Toličiču v Pivoli, se je napotil z vo-

zom na Pohorje po drva. Z njim so bili gospodar in še nekaj delavcev. Popoldne so voz naložili ter je Kodrič krenil z njim v dolino. Med potjo se je voz močno nagnil. Kodrič ga je hotel podpreti, pa se je voz prevrnil nanj ter ga pokopal pod seboj. Ko so voz dvignili, je bil Kodrič že mrtev.

* Vlak ga je povozil. Te dni je povozil brzi vlak Jožefa Arha, posestnika iz Bitenj, po domače Ravnika. Vlak mu je odtrgal nogo, ga vlekkel nekaj časa s seboj in vrgel skozi mostno ograjo na tla, kāmor je priletel z razbito lobanjo. Bil je dober gospodar. Blag mu spomin!

* Huda nesreča v mlinu. Te dni se je zgodila v mlinu Hotka Mihe v Rikoncah, občina Dobova pri Brežicah, huda nesreča. 35-letni pomočnik Jerjevič Jože je bil že več let zaposlen pri Hotku, pa ga je usodnega dne transmijski jermen zagrabil in potegnil pod kolo. Ponesrečenca, ki ima zlomljeno desno nogo in druge poškodbe, so takoj prepeljali v bolnišnico v Brežicah.

* Velik požar v Ilirski Bistrici. V Ilirski Bistrici je nedavno zgorela nova Tomšičeva žaga. Požar je nastal, kakor vse kaže, zaradi kratkega stika. Ogenj se je v velikem štirinadstropnem poslopju razširil z vsa naglico, ker je bilo v stavbi mnogo suhega obtesanega lesa in desk. Bistriški gasilci so bili sicer takoj pri delu in pomagali so jim tudi karabinierji in oddelki vojaštva, toda zaradi pomanjkljivih tehničnih sredstev kljub velikim požrtvovalnostmi ni bilo niti msliti na kakšen uspeh. Pozneje so prihтели v Bistrico tudi reški gasilci z dvema brigadama. Toda ogenj je medtem zajel že vso stavbo. Škoda znaša blizu enega milijona lir, a žaga je bila zavarovana le za 250.000 lir.

* Svinjska kuga na Dolenjskem. V več vaseh Mirnske in Krške doline se je pojavila svinjska kuga. Zanesla se je najbrže po svinjah, ki so bile pripeljane iz Hrvaške. Neprevidnost, nevednost in zatajevanje pred oblastvi so vzrok, da se nevarna bolezen širi. Okužene so zlasti vasi okrog Cerkelj ob Krki in tudi v občini Trebeljnem pri Mokronogu. Oblastvo je storilo potrebno, da se nevarna bolezen še bolj ne razširi. Sreski živinozdravnik je cepil proti kugi že bolne in tudi zdrave svinje.

* Požar ob meji. Pri Sv. Duhu nad Dravogradom je zgorela posestniku Antonu Mavriču domačija z vsem, kar je bilo v njej.

TRI KAPLJE KRV I...

PRVO POGlavJE

KLIC V LONDON

Ko sva Jim Lawrence in jaz nekega nenavadno vročega septembrskega dne lezla na Triglav, nisva slutila, da naslednjega dne ne pojdeva proti domu, kakor sva prvotno nameravala, ampak v London, da bova tam iskala sledove moža, ki je pred nekaj meseci na skrivnost način izginil.

Dala sva si samo osemneden dopust. Prijetno poletje nama je ostalo naklonjeno tudi v gorah, tako da sva lahko vsak dan plezala po strmih stenah in se potem okrepevala v planinskih kočah.

Prav dobro sva se okreplila.

Kratek odmor v čistem, jasnem gorskem zraku nama je nenavadno dobro del.

Žal pa se je doma kopicilo delo, tako da si dopust nisva mogla podaljšati, čeprav bi bila to rada storila.

V hotelu, kjer sva na Bledu stanovala, je prebival poleg drugih tudi gospod Thore — Anglež — in prav prijeten gospod. Kazalo je, da ima dovolj denarja, da lahko živi povsod, kjer se mu zdi. Bil je pameten, spreten družabnik in videlo se mu je, da ima poleg drugih še tudi dobro življenjsko.

Dr. Thore je študiral pravo, pozneje pa je postal v Londonu odvetnik. Iz vzrokov ki jih jaz in moj tovariš nisva poznala, je potem pustil svojo pisarno in začel potovati po svetu.

Ze drugi dan po najinem prihodu na Bled sva se z njim spoznala in pogosto se nama je pridružil, ko sva šla v gore.

Prav danes pa ga ni bilo z nama, in reči moram, da sva ga na tistem oba zelo pogrešala.

Tako sva sedela v Vratih in počivala.

Neprestano so prihajali novi gostje, ki so bili namenjeni v hribe, in med njimi se je iznenada pojavil tudi dr. Thore.

Drugače je bil vselej dobre volje, danes pa se nama je zdel zelo potrt, in to naju je presenetilo.

Pozdravil naju je, ves vesel, da naju je dobil, toda izraz njegovega obraza je vendar ostal otožen, tako da je prišla v mirno razpoloženje vse okolice iznenada nekakšna napetost, ki je začela moriti tudi naju.

Dr. Thore je govoril malo, zato pa je mnogo pil in prižgal cigareto za cigareto, ne da bi bil prejšnjo pokadil do konca.

Premišljal sem, ali ne bi prijatelja Thoreja kar naravnost vprašal, kje ga čelvelj žuli; tedaj pa je odvrget šesto cigareto in iznenada rekel:

»Prijatelj moja, danes sem nekaj nenavadnega izvedel, in to je bilo vzrok, da sem hotel ostati nekaj ur sam zase in priti takorekoč sam s seboj na jasno. Izkratka, — zvedel sem, kdo sta vidva in da živita na Bledu pod tujim imenom.«

Povedati vam moram namreč, da sva si Jim Lawrence in jaz vselej, kadar sva šla

na počitnice, nadela drugi imeni, da naju ljudje ne bi motili s svojo radovednostjo. Petdeset tednov na leto sva morala biti detektiva, a vsaj nekaj tistih prostih dni, ki nama jih je ostalo, sva hotela preživeti v miru, in pozabiti takrat svoj poklic.

»Kdo vama je pa odkril najini imeni, dr. Thore?« je vprašal Jim.

»Neki moj znanec, tovarnar iz Londona, ki vaju je davi videl, ko sta odhajala, gospod Lawrence. Ogovoril me je in me takoj vprašal, ali ne poznam gospodov, ki sta pravkar odšla in ali nista to detektiva Lawrence in Stone.«

Povedal sem mu vajini imeni, kakor sem ju poznal, vendar pa me je prepričal, da sta ti dve imeni samo privzeti. V zadnjih dneh, kar smo bili skupaj, smo postali prijatelji. Vajina ljubeznivost mi je dobro dela, saj sem prišel na Bled samo zaradi tega, da bi pozabil zelo resne reči in dogodke v svojem življenju ter pregnal misli, ki me mučijo že dolge mesece.

Pri tem sta mi pomagala, in ker sem davi slučajno zvedel, kdo sta v resnici, sem sklenil čez dan ostati sam, da bi premislil, ali ne bi sledil migljaju usode, in vama zaupal zadevo, ki me tako teži.

Vem, da odpotujeta jutri. Zato bi vaju rad vprašal, ali je to potovanje res nujno, drugače bi vaju prosil, da ga za teden dni preložita.

Vajine pomoči potrebujem, prijatelja moja, zdaj še tembolj, ko vem, kdo sta v resnici. Spremita me jutri v London. Morda se vama posreči najti mojega brata, ki je brez sledu izginil.«

* **Nenadna smrt mladega nacionalnega učitelja.** V nedeljo zvečer se je vračal mladi pameški učitelj g. Ladislav Kneisel z železniške postaje v St. Jederti domov v Pameče. Med potjo se je ustavil v Vrhnjakovi gostilni, kjer je imel spravljen ključ svojega stanovanja. Okoli 22. ure je potem nadaljeval pot do Pameč. Na občinski cesti blizu šole pa je mladi učitelj omahnil zadet od kapi in padel z obrazom v lužo na cesti, v kateri se je potem zadušil. Pokojni učitelj je bil znan nacionalni delavec in član Sokola, Društva kmečkih fantov in deklet, Slovenjgraškega salonskega orkestra in drugih društev, ki ga bodo zelo pogrešala. Bil je nad vse priljubljen pri ljudstvu in otrokih, katerim je bil najboljši vzgojitelj. Naj mu bo lahka slovenska zemlja, ki jo je tako goreče ljubil.

* **Naziranje o treh narodih je — komunistično.** Politični prijatelji ministra za socialno politiko in narodno zdravje Dragiše Cvetkoviča, enega izmed najvplivnejših prvakov Jugoslovenske radikalne zajednice, izdajajo v Nišu tednik »Novi list«, ki v uvodniku hudo napada srbijanske podpisnike zagrebskega sporazuma ter jim očita, da so s podpisom sporazuma sprejeli »čisto komunistična načela in nazor, da so Srbi, Hrvati in Slovenci trije različni narodi«. Beogradska »Samouprava« pristavlja k temu, da to ni nič čudnega, saj je imel z zagrebškim sporazumom največ posla znani levičar dr. Dragoljub Jovanović. Bilo bi tudi zanimivo vedeti, kaj mislijo »Slovenec« in njegovi o tem.

* **Požar.** Nedavno je v Žepovcih v Apaški kotlini posestnici Veroniki Kovačevi pogorela do tal velika šupa z večjo količino sene in slame. Zgoreli so tudi vozovi. Požar so zaneli otroci.

* **Otrok je umrl zaradi opeklin.** V Ravnah pri Sošanju se je pri posestniku Goršku pripetila huda nesreča. Komaj 3-letna domača hčerka Anica se je igrala v kuhinji in se je preveč približala štedilniku. Vnela se ji je obleka in deklica je bila v trenutku v plamenih. Začela je klicati na pomoč, toda vsaka pomoč je bila zaman in je Anica nekaj časa potem umrla za opeklinami.

* **Požar sredi noči.** V eni izmed zadnjih noči je začel goretj listnjak posestnika Martina Bernika v Žabnici. Bila je nevarnost, da zajame ogenj vso domačijo. Na plat zvonja so prihitali ljudje od vseh strani na pomoč. Iz stelnjaka se je ogenj hitro razširil na vse

gospodarsko poslopje. Na kraj nesreče sta prihitali gasilski četi iz Žabnice in Sv. Duha-Virmaš. Motorni brizgalni sta delovali polnih šest ur, potem šele je bil ogenj toliko omejen, da se ni bilo batj hujšega. Gospodarsko poslopje s podom je pogorelo do tal. Sumijo, da je podtaknila ogenj zlobna roka.

* **Smrtna nesreča pod tramvajem.** V Zgornji Šiški se je v nedeljo zvečer pripetila huda tramvajska nesreča, ki je zahtevala smrtno žrtev. Zavojne teme in megle je tramvajski voz zadel v tri osebe, ki jih je voznik opazil šele v zadnjem trenutku. Začel je sicer voz zavirati, a ga je mogel ustaviti šele 20 m od kraja nesreče. Nato pa je takoj skočil gledat, kaj se je vsem trem pripetilo. Našel pa je le dva, in sicer vsakega na eni strani proge. Moški ponesečenec je dobil hode poškodbe in je bil takoj z avtom prepeljan v bolnišnico, ženska je dobila sicer hude podplutbe po telesu, vendar pa njeno stanje ni bilo nevarno. Voznik pa ni mogel najti tretjega pešca in je zato mislil, da se je ta odstranil. Ko je hotel voz odpeljati dalje proti postajališču, se je na vozu nekaj zavrla, zato so šli še enkrat gledat in so našli tretjo žrtev nesreče v zaščitni pripravi pred vozom. Bila je to 42-letna vrtnarica Marija Janežičeva. Bila je že mrtva. Hudo ranjen moški je bil 42-letni Franc Primožič, lažje ranjena pa Elza Zirkelbachova.

* **Smrtna nesreča mladega mizarja.** Mizarski pomočnik, 20 letnj Jože Mali s Črnuč, je bil uslužben pri Zadrugi za splošno mizarstvo v Ljubljani, kjer dela 14 pomočnikov. Mali je nedavno popoldne šel iz delavnice v podprtišče, kjer so transmisije. Hotel je prenesti prenosno električno luč. Ker ga nekaj minut ni bilo, je šel za njim gledat strojnik Ivan Hočevar. Našel ga je ležati znak na tleh. Na trebuhu mu je bila prenosna svetilka. Malija je najbrž v tistem trenutku, ko je iztikal prenosno svetilko, zadel lahen električen sunek, česar se je Mali tako ustrašil, da ga je zadela srčna kap.

* **V Beogradu obsojen Slovenec.** Pred beograjskim okrožnim sodiščem je bil obsojen na leto dni zapora in 1200 din globe bivši celjski trgovec Fran Strmšek. Strmšek je imel pred leti trgovino v Celju, a je zaradi nedovoljenih manipulacij propadel. Zaradi tega je bil obsojen na več mesecev zapora. Po prestani kazni je za nekaj časa izginil, nato pa se je pojavil v Beogradu, kjer se je izdal za veletrgovca z gradbenim materialom. Pripovedoval je, da ima velika skladišča v Celju in

je pri raznih beograjskih gradbenih tvrdkah sklepal kupčije ter jemal predujme. Ko so mu prišli na sled, je pobegnil. Pred kratkim so ga izsledili in zdaj obsodili.

* **Spet požar v Lačji vasi.** Ni še dolgo, ko je v Lačji vasi naenkrat zgorelo pet kozolcev, že je spet gorelo. Vžgal se je kozolec posestnika Lomška Janeza, po domače Hudalesa. Mirnemu vremenu in takojšnji pomoči domačinov se je zahvaliti, da niso zgoreli tudi blizu stoječa hiša in kozolci, ki so v bližini. Nastanek požara je podoben onemu v Lačji vasi. Tudi tam je začelo goretj okrog opoldneva in tudi tam so videli ljudje, kako je naenkrat švignil plamen iz slame v kozolecu, čeprav ni bilo nobenega človeka v bližini. Upamo, da se bo orožnikom posrečilo kmalu rešiti to čudno zagonetko.

* **Ogenj je nastal v gospodarskem poslopju posestnika Jožefa Horvata v Gornjih Jablanah-Goreti:** je začelo ponoči, ko so že vsi spali, tako da ognja niso pravočasno opazili. Zato se je tudi razširil na stanovanjsko poslopje posestnika Antona Medveda in so se prebivalci v zadnjem trenutku rešili.

* **Iz obupa pod vlak.** Te dni so ljudje, ki so šli v Gornjo Radgono na sejem, našli v bližini križišča železniške proge pri Potrni pred obmejnimi železniškim mostom moško truplo, glava pa je ležala odrezana na železniškem nasipu daleč stran od trupla. O tem je bilo obveščeno orožništvo iz avstrijske Radgone, ki je ugotovilo, da je pokojnik 35-letni čevljar Roman Vogroli iz Radgone. Nedavno mu je umrla žena, sam pa se je vdal pijači, ki ga je ubila. Samomor je izvršil brez dvoma že dan poprej pri vožnji zadnjega večernega vlaka, ki odpelje iz Gornje Radgone v avstrijsko Radgono okrog pol 21. Pokojnik je zapustil starše in nepreskrbljenega otroka.

* **Aretacije na meji.** Kakor poročajo listi, so obmejni miličniki te dni na meji pri Cerknem in blizu Idrije aretirali tri dekleta, ker so se preveč približala meji na krajih, kjer prehod čez njo ni dovoljen. Aretirane so bile 27-letna Francka Svetičičeva iz Cerknega, 21-letna Marica Mikučeva in 17-letna Marica Hladnikova iz Idrije. Vse tri so prepeljali v idrijske zapore.

* **23 posednikom je zažgal.** Pred mariborskim sodiščem se je zagovarjal 27-letni posestnik Josip Koren iz Pekla pri Poličanah, ki je od l. 1931 zanel požar na 23 krajih. Zasačili so ga letos marca, ko je nastal požar pri posestniku Josipu Žunkoviču v Vrhlogi.

Dr. Thore je umolknil in si nervozno prišegal novo cigareto.

Skrivaj sem pogledel Jima od strani, toda on menda tega ni opazil.

Njegov pogled je počival na razburjenem Angleževem obrazu. potem pa je rekel:

»Dr. Thore, zdaj se pa spomnim, zakaj se mi je zdelo vaše ime tako zelo znano. Dr. John Thore...«

»Dr. John Thore je moj brat.« je Anglež vznemirjeno vzkliknil. Odkod pa poznate njegovo ime?»

»Iz časnikov,« je resno odvrnil Jim. »Pet ali sedem mesecev bo, kar sem bral kratko obvestilo, da je neki londonski zdravnik na skrivnostan način izginil.«

»To je moj brat! Sedem mesecev, da, tako je,« je odvrnil Thore. »Tokrat sem bil v Indiji in mi je poslala pretresljivo novico šele nekaj tednov kasneje moja svakinja Violeta. Seveda sem takoj odpotoval domov. Mojega brata pa v zvezi vsemu iskanju policija ni mogla najti. Zakaj se mi nista dala prej spoznati? Ze davno bi se bil z vama pomenil.«

Zdaj je Jim pogledal mene.

Príkimal sem, kajti vedel sem, da je mislil na moje nujno delo. Odločil sem se, že, da bom pustil delo še nekaj časa počivati in raiši pomagal svojemu angleškemu prijatelju.

»Dragi gospod Thore,« je dejal nato Jim. »Seveda sva vam na razpolago. Nekaj dni več ali manj, nič ne da. Kdaj na želite, da bi odpotovali vsi trije v London?«

»Takoj jutri! To je beseda!« je olajšano vzkliknil Anglež. »Sam in veste, kako ste me pravkar razveselili in hkratu pomirili

Zdaj že začenjam upati, da se bo ta temna skrivnost okoli mojega brata vendar razsvetlila.«

»Izpijmo!« je odvrnil Jim. »Najpametnejše se mi zdi, da se takoj vrnemo na Bled. Tam se bomo v moji sobi lepo pomenili in v miru pripravili svojo prtljago.«

»Imenitno, to mi je všeč.« je pritrdil Thore.

Jim je poklical natakarkarja, potem je plačal in z njegovim avtomobilom smo se odpeljali. Slabo uro nato smo bili že na Bledu v hotelu. Jim nas je odvedel v svojo sobo.

Sedli smo v udobne naslanjače in Thore je začel pripovedovati svojo zgodbo:

»Kdaj in kie sem zvedel, da je moj brat brez sledu izginil, sem že povedal. Nadaljeval bom zdaj Govoril bom na kratko, da vaju ne bom predolgo zadrževal.«

»Moj brat je torej zdravnik. Dve leti je mlajši od mene, a v petih letih svoje zdravniške prakse si je pridobil že zelo dobro ime. Vse, kar vama bom zdaj povedal, sem delno zvedel iz ust svoje svakinje Violete, ki jo zelo spoštujem. Tudi jaz sem se nekoč potegoval za njeno roko, toda moj brat je bil spretnejši od mene in Violeta si je izbrala njega.«

To je bil zame takrat zelo hud udarec. Mislil sem, da ga ne bom mogel nikoli preboleti. Ognil sem se Londonu in bližini obeh srečnih ljudi na ta način, da sem kar na lepem pustil svojo odvetniško pisarno in se odpravil na potovanje po svetu.

John in jaz sva že od doma bogata. Ne bi nama bilo treba delati vendar na sva šla oba na vseučilišče in hotela izvrševati svoj poklic.

Violeta me je odklonila in to me je vrglo iz tira.

Tri leta sem potoval po svetu in to je bilo dovolj, da se je moje srce pomirilo. Počasi sem se sprizajnil z mislijo, da Violeta ni bila določena zame.

Prav tisti čas, ko sem zvedel, da je moj brat John brez sledu izginil, sem se ukvarjal z mislijo, da bi se vrnil v Anglijo in da bi se torej izpametoval.

Ko sem zvedel strašno vest, sem takoj odpotoval. Violeta je bila bolna, ko sem se prinemal v London. Iz lepe sveže ženske je postala plašna, nervozna bleda žena.

Takoj sem jo dal prepeljati v zdravilišče k morju in se lotil z vso vnemo iskanja, kie se nahaja moj brat. Vlak dan sem moral svoji svakinji poročati, kaj vem novega, toda ta novica je bila vsak dan v istih besedah. — da za Johnom v zvezi vsem trudem in naporom nisem našel sledu.

Meseči so minevali. In pri tem sem moral ugotoviti, da je začela v mojem srcu vzlic vsej skrbi za Johna iznova goretj moja stara ljubezen do Violete. Ona ni mogla več strniti v zdravilišču in nekoga dne se je nepričakovano vrnila v London, tako da sem jo potem vsak dan videl.

Počasi se je lotevalo tudi mene prepričanje, da je John za zmerom izpuhlen in da si bom morda vendar nekoga dne pridobil Violeto.

Ta misel me je bolela in me hkratu navdajala z veseljem. Tudi Violeta je kmalu pokazala, da ji nisem preveč tuji in zato sem se zaradi brata začel spet odmikati od nje. Zbežal sem iz Anglije, da bi spet dolgo ne videl Violete, kajti proti bratu sem hotel

Pri Žunkoviču je k sreči zgorela le postelja. Neposredno za tem se je pojavil pred oknom Žunkovičeve služkinje in jo klical, a se mu je umaknila v drugo sobo. Orožniki so Korena aretirali in je pri zaslišanju priznal, da je ogenj podnetil. Uspeh nadaljnjih zasliševanj je bil, da je Koren priznal pred sreskim sodiščem v Slovenski Bistrici in pred preiskovalnim sodnikom še nadaljnjih sedem požigov. Kasneje je Koren vsa svoja prvotna priznanja zopet preklcal. Obtožnica državnega tožilca mu je očitala, da je zažgal 23 posestnikov v bližini Slovenske Bistrice gospodarska poslopja in stanovanja v skupni vrednosti nad milijon dinarjev. Tudi pri razpravi je zanikal, da bi on zanetil vse požare, ki mu jih očita obširna obtožnica. Priznal je le dva, in sicer pri posestniku Žunkoviču v Vrhlogi 20. marca letos in pri posestniku Lahu v Vrhlogi 31. avgusta lani. Na predsednikovo vprašanje, zakaj je v preiskavi priznal 25 požigov, je Koren odgovoril, da so ga orožniki k temu prisilili češ da se mu bo potem boljše godilo. Tudi je Koren zanikal, da bi bil piroman in da bi imel veselje, če vidi ogenj. Pred zaključkom dokaznega postopanja je Koren nenadno spet vse očitane požige priznal, razen enega, in sicer 31. avgusta lani v Vrhlogi pri posestniku Lahu. Podrobno je opisal, kako je na 24 poslopih zanetil požar. Rekel je, da je zažgal le zato, da bi ljudem pomagal priti do denarja in do novih, večjih poslopij. Koren je bil obsojen na 15 let robije in trajno izgubo častnih pravic.

* **Žeparji na sejm.** Na Leopoldovem sejmu v Gornji Radgoni je izginila iz žepa posestnikovega sinu Šantlu Francu, listnica z 800 din gotovine. Enako je izginilo ge Cividinjevi iz Radgone med nakupovanjem raznih reči 200 din. Na delu so bili žeparji.

* **Nevaren tat prijel.** Orožnikom pri Sv. Marjeti niže Ptuja se je posrečilo prijeti nevarnega tatu in vlomilca 22-letnega Zavra Cirila. Priznal je da je ukradel Janezu Tušku, posestniku v Podgoricah 2600 din v Mariboru in okolici je izmaknil več tisoč dinarjev in nova kolo. Denar je ves zapravil v neki gostilni. Orožniki so Zavra izročili sodišču v Ormožu.

* **Obsojen morilec.** Zaradi obtožbe umora se je pred goriško poroto zagovarjal Jože Preželj, ker je z nožem smrtno zabodel Jakoba Goloba, 33 let starega doma iz Cerkljega, ob priliki nekega pretepa. Poleg tega je bila proti Preželju dvignjena obtožba, da

je brez potnih listin potoval v Jugoslavijo, da bi se tako rešil sodnih posledic svojega zločina. Preželj je pred poroto priznal dejanja, izgovarjal se je samo, da je bil pijan. Državni tožilec je za Preželja predlagal kazen 20 let zavora, toda porota tega ni sprejela in ga je obsodila na sedem let ječe in na plačilo 2000 lir odškodnine Golobu.

* **Smrtina obsodba zaradi umora moža.** Pred goriško poroto se je zagovarjala Marija, rojena Lebanova iz Podbrda, stara 35 let, zaradi umora svojega moža Komelja. Pri umoru je sodeloval tudi njen ljubimec Nikola Orlando, star 26 let. Komeljeva je z Orlando vzdrževala že več let razmerje in priznava, da je leto in pol premišljala kako bi se znebila svojega moža. Poskušala ga je zastropiti na razne načine, toda brez uspeha. Komelj je bil tako močan, da je vzdržal. Naposled ji je Orlando prinesel učinkovit strup, ki je povzročil Komeljevo smrt. Smrt so razglasili kot naravno. Toda ljudski glas ni miroval, dokler neka Angela Begušava, ki je služila pri Komeljevih, ni izdala resnice orožnikom, ki so zločinsko ženo in Orlando aretirali. Porota se je s tem zločinom peča a dva dni in so prišle na dan podrobnosti o propalosti obeh zločincev. Komeljeva je po rodu iz Tolmina Orlando je iz notranjosti Italije. Oba zločince sta obsodena na smrt na vešalih.

* **Saharin je tihčepil.** Iz Idrije poročajo, da so obmejna varnostna in carinska oblastva prejela znanega tihčepca Antona Zaidersiča, ki so ga že dalje časa zeman iskala. Pri njem so dobili 10 kg saharina, ki ga je hotel prenesti čez mejo v Jugoslavijo in ga tamkaj razpečati.

* **Razburljiv dogodek na sodišču.** Nedavno je bila pri sreskem sodišču v Gornji Radgoni razprava proti Martinu Pintariču, mesarju iz Sv. Jurija ob Ščavnici. Zagovarjati se je moral med drugim zaradi bogokletstva in žaljenja organov javne varnosti. Za razpravo se je obtoženec dobro založil z žganjico in je takoj po prihodu na sodišče začel žaliti in groziti sodniku in pričam. Zato je prejel poleg redne kazni 42 dni še disciplinsko kazen sedmih dni zavora in 180 din globe. Ker pa je postal nasilen, je odredil sodnik takojšnjo aretacijo. Pa tudi, ko je prispela v sodno dvorano orožniška patrulja, se Pintarič ni dal ukrotiti in ga je moralo orožništvo ukleniti in odvesti v zapore sodišča v Ljutomeru.

* **Vlom v žago pri Motniku.** V eni zadnjih noči so tatovi vlomili v žago posestnika Gregorja Konška s Trojan v Zajasovniku pri

Motniku. Odnegli so pet gonilnih jermenov in še nekaj drugih predmetov hkratu pa so Konškovemu žagarju pobrali nekaj obleke.

* **Ko je prosil za vodo, jo je napadel s sekuro.** Nedavno je prišel h gospe Avguštini Smerkoljevi v Siški v Ljubljani 30-letni brezposelni delavec Zdravko Kariž, po rodu iz Trsta in italijanski državljan. Kariž je večkrat zahajal v hišo, ker je bil z gospo v svaštvo in je imela zanj zmerom odprte roke. Ko je brez dela pchajal okrog, je bil v njeni kuhinji nešteto krat deležen jedi, hkratu pa gospa ni opustila nobene prilike da mu ne bi dala dobrih naukov na pot in ga skušala spreobrniti k poštenemu življenju. Takšnih naukov pa Kariž ni rad poslušal in v njegovih terani duši se je brzkone že zdavnaj skubala krivična mržnja. Ko je prišel zdej h gospe, je pod pazduho nosil sekuro kakor da gre za resnimi opravki, kakor da je bil namenjen na kakšno dvorišče cepit drva. Poprosil je za malo vode. In ko mu je gospa dala skodelico, je stopil do vodovodne pipe na hodniku in se napol. Potem se je vrnil v kuhinjo, dal skodelico nazaj, še rekel: »Hvala!« isti mah pa je že z ušesom sekire dvakrat brezumno tresnil svojo dobrotnico po glavi. Gospa je kriknila in se zgrudila v nezavesti, razbojnik pa je pialil čez prazno in izginil. Še istega dne v mraku je prišel Kariž na policijo. Javil se je službovožnemu uradniku, ki ga je takoj zaslišal.

* **V okovih pobegnul iz zaporu.** V zaporu sreskega sodišča pri Sv. Lenartu v Slov. goricah so doživeli razburljivo dogodek. V zaporu so imeli zaradi številnih tatvin Jožefa Svenška iz Trtkove. Ker je skuša razbiti vrata na celici, ga je jetniški čuvaj okoval v težke okove. Kljub okovom pa je Svenšek ponoči prekopal zid v ječi ter je skozi luknjo pobegnul. Na bgu so ga okovi na nogah ovirali, pa se je ustavil pri posestniku Klobasi v Ženjaku, ter ga je naprosil, da mu je okove prepilil. Kmalu po begu pa je Svenšek spet padel orožnikom v roke, ki so nato prijavili tudi Klobaso, ki se bo moral zaradi piljenja okovov zagovarjati.

* **Požigalca iščejo.** V eni izmed zadnjih noči je pogorel kozolec posestnici Antoniji Ravnikarjevi na Vrhu pri Sv. Trojici. Vse kaže, da je bil ogenj podtaknjen. Dejanja je osumljen okrog 40 let star možak, ki se je tedaj potikal po okolici. Sumljiivec je majhne postave, okroglega črnega obraza, črnih pristriženih brk in kostenjavih las.

ostati poštni. Medtem pa so spretni detektivni iskali Johna dalje in mi vsak teden pošiljali poročila. Toda do danes, prijatelja, še ne vem ničesar.

Najprej sem vama popisal svoj osebni položaj, zdaj bom pa še povedal, kdaj je John izginil in v kakšnih okoliščinah se je to zgodilo.

Bilo je letos v začetku februarja, ko je Johna ponoči poklical po telefonu njegov znanec Lewis Dune, ki je iznenada v sumljivih okoliščinah zbolel. Vse je kazalo, da je zastrupljen.

John je dejal svoji ženi, da se kmalu vrne, in se je od nje poslovil. Vedela je, kam gre in ni je skrbelo zanj, ko se do jutra ni vrnil od Duneove postelje.

Sele ko je prišla ura ordinacije in Johna še zmerom ni bilo, je Violeta naročila asistentki, naj telefonično vpraša pri Duneu, kje je doktor. Takoj nato je dekle sporočilo moji svakinji da je dr. Thore že uro po polnoči zapustil Duneovo hišo in dejal, da se pelje domov.

Presenečenje zaradi tega je bilo seveda veliko. Violeta se je izprva mirila z mislijo, da je moral iti njen mož morda še h kakšnemu drugemu bolniku, pa ji tega ni utegnili sporočiti. Toda ure so minevale in Johna ni bilo nazaj. Violeta se je peljala k Duneu. Ležal je še toda boljše se je že počutil. Namišljeno zastrupljenje se je izkazalo za hud želodčni katar z nevarnimi krči.

Ko je Dune zvedel, da je njegov prijatelj brez sledu izginil, je vzlje slabosti vstal in pomagal Violeti pri iskanju. Sploh ji je vzel vsako delo, sam je stopil s policijo v zvezo

in naročil tudi v radiu, naj razglase vest, kako je moj brat izginil.

Vse je bilo zaman. Ničče ni videl dr. Johna Thorea tisto noč. In tako je ostalo vzlje vsemu iskanju do danes.

Danes sem zvedel, da sta oba moja prijatelja, ki sem se z njima tu na Bledu seznanil, slavna detektivka Lawrence in Stone. To odkritje sem smatral za migljaj usode in sem vaju zato prosil, da bi mi pomagala. Vse stroške prevzamem, seveda jaz.

»Odločila sva se, gospod doktor,« je odvrnil Jim. »Zadeva zrima tudi naju. Toda zaradi tega si še ne smete zbuhati upanja, da bova mogla vašega brata dobiti živega. To je skoraj izključeno. Če bi še živel, bi ga bili morali v teh dolgih mesecih že davno odkriti, ali pa bi se mu, bilo samemu posrečilo, dati od sebe kak življenjski znak.«

Še nekaj! Ali so detektivji pomislili na to, da se utegne človeku kdaj nenadno zmešati in da potem ne ve kdo je.

»Vse to smo mislili. Dune ni ničesar poznal. Z mojo svakinjo je preledel vse bolnišnice in naročnice v okolici Londona, odkoder so prišle vesti, da se soričeli kakšnega neznanca, vendar pa nikjer nista dobila Johna.«

Moj brat John je zapustil malo po eni uri zjutraj 6. februarja tega leta stanovanje v Lewis Duneu, ki je znan lastnik konjušarne in stanuje v Regentovem parku. Odtlej se je izgubila vsaka sled za njim, zlasti zato, ker se moj brat ni peljal k Duneu z lastnim avtomobilom ampak s taksijem.

»Zakaj pa ni vzel lastnega voza?« je takoj vprašal Jim. »Ali se je to pogosto dogajalo,

ali pa je imel tisti večer kakšen poseben vzrok?«

»Johnov avto je imel tisti večer majhno napako. To je ugotovil že ob osmih zvečer, ko se je moral nekam peljati. Že takrat si je vzel taksi.«

»Ali so potem avto popravili?«

»Seveda. Violeta pa je potrebovala, ko je z Duneom iskala Johna.«

»Ali je bil avto hitro popravljen?« je dejal Jim.

»Menda že. Priznati vam moram, da se za avto nisem več brigal.«

»Kaj pa, če je bil avto nalašč pokvarjen?«

»Nalašč?« je razburjeno vzkliknil Thore. Gospod Lawrence, pa vendar ne mislite, da je bog ve kateri nasprotnik želel, da se ne bi moj brat vozil s svojim avtomobilom?«

»Prav to mislim reči, dragi prijatelj. Saj je bilo to tisto noč, ko naj bi bil vaš brat izginil,« je prepričljivo rekel Jim. »Avto vašega brata bi bil njegovemu sovražniku na poti. V nasprotnikovem načrtu je bilo najbrž tudi to, da si je moral poiskati nov avto, ko je zapustil Duneu.«

Ta okoliščina mu je bila najbrž v pogubo. Ali so našli šoferja, ki je peljal vašega brata k bolniku?«

»Da, in zaslišali so ga tudi. Moj brat ga je poslal stran, ko se je pripeljal do Duneove hiše. Takoj se je vrnil na kraj, kjer je zmerom stal in ni vedel ničesar več povedati.«

»In drugače se ni javil noben šofer, ki bi bil morda peljal vašega brata nazaj proti domu?«

(Dalje prihodnjé)

* **Tat koles prijel.** Ljubljanska policija je na Tržaški cesti aretirala 22-letnega Francea Korčeta, po rodu iz Cerknice. Policija ga je zadnji čas iskala zaradi nekkih tatvin, ki jih je bil pred meseci izvršil v Medvodah in v okolici. Tako je v Medvodah odpeljal dve kolesi in pokradel nekaj obleke. Kolesi je na binkoštni ponedeljek prodal dvema kmetoma v Cerkljah pri Kranju. Ko so ga na policiji preiskali, so našli pri njem tudi poselsko knjigo na ime Anton Dragar, ki jo je bil izmaknil hlapcu gostilničarja Bohinjca v Verju pri Medvodah.

* **Zagoneten umor.** Kakor so listi že poročali, je bil v noči na 30. oktobra v Trnjamu pri Krašnji na zverinski način umorjen 35-letni France Okorn, edini sin posestnika Gašperja Okorna. Ljudski glas je domače osu-mil krvavega dejanja. Ko so orožniki zaslišali očeta in sestro žrtve, sta vsako zvezo s krvavim zločinom zanikala, a njune izpovedi so prihajale v sumljiva navzkrižja, da sta bila naposled aretirana in odvedena v zapore sodišča na Brdu Čeprovem. Bil France izredno priden, da ga je spoštovala vsa sosseka, je bil pri domačih iz nepojmljivih razlogov osovražen. Njegova 5 let mlajša sestra Liza mu je zavidala prvenstvo in je na vse kriplje delala na tem, da bi sama dobila očetovo posest v roke. Zato obstoji sum, da se je naposled odločila, spraviti brata s poti. Ba-je je zasnovala umor skupno z nekim fantom, ki je večkrat zahajal v hišo in za katerim zdaj ni nobenega sledu. Preiskava bo končno dognala, ali je sestra res morilka.

* **Aretecija nepoboljšljivega grešnika.** Ljubljanska policija je aretirala 40-letnega Valentina Kokolja, bivšega čevljarja iz Javorja pri Kranju, ki je bil že zdavnaj presedel iz svoje stroke v kriminal. Nič manj kakor 15 kazni ima že za seboj. Zadnji čas ga je okrožno sodišče spet iskalo zaradi tatvin.

* **Otroci na krivih potih.** Te dni je opazila sobarica v hotelu »Pri novem svetu« v Mariboru v neki sobi pod divanom skrito dekletce, ki se je vtihotapilo očitno z namenom, da bi kradlo. Sobarica je poklicala stražnika, ki je dekletce odvedel na policijo. Pri otroku so našli denarnico z dvema starima avstrijskima goldinarjema, zlat moški prstan in okrasek za ženski klobuk. Enajstletna Ivanka Ž. iz Bezene je povedala, da je denarnico dobila od neke Mieke. Mati baje pošilja hčerko v mesto beračit, ker nimajo doma ničesar za življenje. Dekle so oddali v dežji dom. Kljub 11 letom ne zna ne pisati ne brati.

* **Prijet tihotapec.** Ljubljanska policija je te dni prijela nekega upokojenega železničarja in posestnika iz okolice Smarja in ugotovila, da je nosil s seboj tihotapsko blago, po večini monopolsko, kakor vžigalnike, kresilne kamne in podobno. Zaplenili so mu tudi nekaj vtihotapljenih svile. Aretiranec se bo moral zagovarjati pred finančnim oblastvom, kar pa ne bo lahko, ker je že znan tihotapec saharina.

* **Detomor.** Nedavno je zagrebška policija odkrila detomor, ki ga je zagrešila služkinja Katica Rozmanova iz Metlike. Ubogo dekletce je policiji brez obotavljanja priznalo, da je svojega otročička stlačilo v zaboj pod papir in drva, da se je zadušil.

Za smeh in kratek čas

PRED IZLOŽBO

Dama se ustavi pred izložbo in pravi svojemu možu: »Poglej, moziček, ali ni ta obleka prava pesem?«

Mož zamrmra: »V mojih očeh je celo drama.«

NAPREDNA SLUŽKINJA

Gospodinja: »Neža, nikar ne postavljajte steklenice z bencinom na peč, ker se lahko pripeti nesreča.«

Neža: »Eh, milostljiva, kdo bi pa bil tako praznoveren!«

MIHEC IN SONCE

Mihlec: »Zakaj je solnce na svetu?«

Mati: »Zaradi svetlobe in toplote.«

Mihlec: »Saj to ni potrebno!«

Mati: »Zakaj pa ne?«

Mihlec: »Podnevi je tako svetlo in toplo, ponoči pa sije luna.«

Popotnikova torba Tat cerkvenih predmetov v Galiciji še ni znan

Galicija pri Celju, novembra.

V začetku aprila letos so bili iz župne cerkve sv. Jakoba v Galiciji ukradeni monštranca, kelih in ciborij v vrednosti okroglo 50.000 dinarjev. O tatvini so bili obveščeni orožniki na Dobrni, ki so se takoj lotili poizvedovanja. Po vestnem prizadevanju so zbrali naposled toliko gradiva, da so 6. oktobra ob zelo mučni hišni preiskavi našli vse ukradene predmete delno na podstrešju župnišča, delno na podstrešju župne cerkve. Kdo je bil drzni tat, ki je omenjene cerkvene predmete iz sv. mesta odnesel in na omenjene prostore skrnil in s kakšnim namenom, bo sodišče menda dognalo.

Župljani smo prav hvaležni dobrnškim orožnikom, ki so se neprenehoma skozi šest mesecev trudili in tudi dosegli uspeh, s čimer so nam župljanom prihranili lepe denarce, da nam ne bo potrebno nabavljati novih cerkvenih predmetov. Želeli bi le še izvedeti, kdo je tat. Upamo, da se bo tudi to dokončno dognalo.

Skrivnosten zločin ob meji

Brezno pri Mariboru, novembra

Rozmanovo rodbino v Breznem spremlja zla usoda. Pred približno tremi leti je nepričakovano preminil Rozmanov sin iz prvega zakona Karel, nedavno je umrl brat gospodarjeve druge žene, a to nedeljo gospodar Karel Rozman sam. Župniku g. Maku v Breznem je prišel nekdo in sporočil, da je 62-letni, še vedno krepki posestnik Rozman, po domače Uresnik, umrl. Župnik, ki je še nedavno videl Rozmana zdravega, se je temu zelo začudil. Vprašal je prinašalca te vesti za vse podrobnosti in izvedel, da so Rozmana baje na avstrijski strani pretepli in da je umrl za posledicami poškodb.

Župnik je o tem obvestil občinskega tajnika v Breznem, ta pa orožnike v Remšniku, ki so takoj zaslišali vse Rozmanove. V ponedeljek popoldne je prispela iz Marenberga tudi sodna komisija, ki je na mrliču ugotovila sledove hudih poškodb, katere so nedvomno povzročile njegovo smrt. Rozman je bil ranjen na desnih sencih in na desnici, a tudi na trebuhu je imel hudo poškodbo.

Na ukaz sodne komisije so orožniki obkolili hišo in niso pustili nikogar ne noter ne ven. Najprej so zaslišali njegovo tretjo ženo, 30-letno Ano, rojeno Vetrhovo iz Kaple, potem pa domačega tesarja, 30-letnega Ivana Mihela in Rozmanovo hčerko iz prvega zakona, ki je pa nekoliko duševno zaostala. Poizvedovali so tudi za bratom Rozmanovo ženo, ki je po večini živel pri Rozmanovih. Komisija je našla v hiši krvave sledove, v kotu na kupu skrite in potlačene krvave cunje in s krvjo so bile obrizgane tudi stene.

Kakor se trdi, je Ivan Mihela orožnikom povedal, da je Rozmana že v petek zvečer usmrtil njegov svak Ferdinand Vetrh, ki ga orožniki iščejo. Karel Rozman je bil trikrat poročen. S tretjo ženo Ano je imel enega otroka, z drugo pa sina in hčerko. Pokojnik je bil dvolastnik. Imel je na avstrijski strani lepo posestvo, kamor je često zahajal. Mož sploh ni znal slovensko in se je s svojo tretjo ženo sporazumel le s pomočjo tolmača. Doma so bili vedno prepričani zaradi izsekavanja gozdov. Rozman je baje nedavno sklenil pogodbo pri notarju, na podlagi katere se je obvezal, da ne bo ničesar prodal brez ženine vednosti, a enako se je obvezala žena. Na podlagi te pogodbe pripada po nje-

govni smrti tudi vse posestvo ženi Ani. Rozman je bil zadnje čase večkrat na sodišču v Marenbergu, a nedavno je baje prošil, da ga naj zaščitijo, češ da ga hočejo ubiti.

Razbojnik Urbanč v rokah pravice

Kostanjevica, novembra.

V okolici Kostanjevice sta imela te dni nadzorno službo orožniki narednik France Klemenčič in podnarednik Teodor Mandeljč. Pri obhodu sta blizu vasi Pristave zagledala pod kozolcem posestnika Kosa kup sena, kar je zbudilo njuno pozornost. Začela sta seno razmetavati in zagledala mlajšega moškega, v katerem sta spoznala Urbanča. Orožnika sta namerila puške vanj, ker sta mislila, da je razbojnik oborožen. Pa jima je Urbanč zaklical, da nima orožja in se jima je dal brez upiranja ukleniti.

Orožnika sta pozvala iz vasi nekega posestnika, da je posodil voz, kajti Urbanč zaradi rane na nogi ni mogel hoditi. Na Martinovo nedeljo je namreč imel hudo smolo. Popoldne je martinovale v neki zidnici na Trški gori pri Krškem, kjer je ostal do večera. Ze pozno zvečer pa se je pojavila pri zidnici orožniška patrolja, ki se ji je Urbanč umaknil, a orožniki so za njim streljali. Kroglja iz orožniške puške ga je pogodila v členek desne noge, vendar je Urbanč še bežal in se skrnil nekje v grapi, kjer je obležal v gošči. Orožniki, ki so ga iskali več ur, so morali naposled oditi.

Urbanč se je potem v temni noči splazil v dolino in odšel do Pristave, kjer si je poiskal zatočišče pod kozolcem. Urbanč rane na nogi ni imel obvezane, zato mu jo je zdravnik dr. Sajevec takoj po prevozu v Kostanjevico obvezal.

Ko se je izvedelo po okolici in v Kostanjevici sami o aretaciji Urbanča, so začeli pred orožniško postajo prihajati ljudje, da bi na lastne oči videli zloglasnega razbojnika. Ko ga je nekdo vprašal, kako je kaj z njegovimi ljubicami in katera mu je bila najbolj zvesta, je Urbanč odgovoril, da sta mu najzvestejša orožniška puška in bajonet. Urbanča so iz Pristave prepeljali v zapore novomeškega okrožnega sodišča.

Nevarna orožniška bitka s cigani

Črnuče, novembra.

Okoli Kamnika in Ljubljane so se že dalje časa potepali cigani in z vlomni razburjali kmečko prebivalstvo. Orožniške postaje od Ljubljane v smeri proti Kamniku so z velikimi naporji zasledovale veliko skupino ciganov, ki se je selila na petih vozovih od vasi do vasi. Vendar jim ni bilo mogoče ničesar dokazati, še težavnejše pa jih je bilo prijeti, ker so bili cigani vsak trenutek pripravljeni za umik. Kakor hitro so kje zagledali orožnike, so poskakali na vozove in pognali konje v dir.

Zaradi tega so se orožniki lotili zasledovanja ciganov s kolesi in tako sta te dni orožniška ježiške postaje zalotila 30 glav obsegajočo skupino pri neki gostilni v bližini Podboršta pri Črnučah. Ko sta prišla v bližino, sta spoznala, da bo proti taki množici težavno kaj opraviti. In res so ju začeli cigani, kakor hitro sta prišla blizu gostilne, obmetavati s steklenicami. Izzivajoče vpitje ciganov, ki so bili pijani, je narasčalo.

Ker proti pobesneli množici ciganov nista mogla ničesar opraviti, sta se umaknila toliko, da sta mogla poslati po pomoč na orožniško postajo v Mengšu. Nekaj časa za tem, ko sta se orožnika umaknila, so cigani spet naložili svoje družine na vozove in se hoteli odpeljati dalje. Orožnika, ki sta hotela preprečiti, da bi se jima cigani izmuznili, sta na cesti priskočila k vozovom in jih začela ustavljati. Bila je že nevarnost, da bodo cigani pobegnili, tedaj pa je prispela orožniška patrolja treh mož na pomoč iz Mengša. Orožniki so cigane zadrževali, a ukrotiti jih zdaj

še niso mogli. Ženske so začele obmetavati orožnike s kamenjem, ki je kar deževalo nanje. Promet na cesti je bil zaradi ciganskih vozov onemogočen. Kmečko prebivalstvo, ki je gledalo prizor, se ni moglo odločiti, da bi pomagalo orožnikom, ker so postajali cigani čedalje bolj besni.

Srečno naključje je hotelo, da je prav tedaj nadzorno uradništvo ljubljanske policije napravilo poskusno vožnjo z novim avtom za prevoz aretirancev. V avtomobilu so sedeli trije nadzorni uradniki in šofer je peljal avto v smeri proti Ježici. Od Črnuč naprej pa so naenkrat zapazili gnečo na cesti in ustavljene vozove. Uradniki so takoj spoznali, da je položaj zelo neroden in da so dolžni priskočiti na pomoč. Orožniki so odložili puške, da so se mogli z ramami in pestmi lotiti divjačjih ciganov in tako se je položaj za cigane bistveno spremenil. Aretirali so štiri cigane in jih je avto uklenjene odpeljal na orožniško postajo na Ježici. Orožniki so kmalu zatem odpravili vso cigansko družino tja, kamor spada, to je v Donjo Stubico in Koprivnico v savski banovini, kjer jih gotovo tudi niso veselili, čeprav so tja pristojni.

Ciganska nadloga sploh je za našega kmeta pogosto prava šiba božja. K temu le ponovimo staro pesem, ki je bila že tolikokrat v časopisju zapeta: da je namreč naposled že potrebno napraviti konec večnemu ciganskemu »preseljevanju narodov« in cigane s silo kje naseliti, da bodo morali delati. Zmerom vendar ne bo veljalo, da bi se cigani preživljali le od beračenja, tatvin in vlomov.

Sirov hlapec je umoril gospodinjo

Kozje, novembra.

Na kratko smo že poročali, da se je v Kozjem izvršil strašen zločin, ki je razburil vse prebivalstvo.

Na svojem lepem posestvu v Kozjem je živel ga. Ana Vertovškova, vdova po sodnem nadoficijalu g. Antonu Vertovšku. Na posestvu je imela uslužbenega hlapca Franca Zalokarja, ki je po rodu iz Košnice pri Prevorju in star 30 let. Predzadnje nedeljo je hlapec popival po gostilnah in se je vrnil ob pol 14. h gospodinji. Gospodinja mu je dala kosilo, katero je Zalokar mirno pojedel. Po kosilu je pa stopil v njeno sobo. Gospa je sedela ob pisalni mizi. Zahteval je, naj mu da nekaj denarja. Ga. Vertovškova mu je odvrnila, da denarja nima in da je svojo mesečno plačo že dobil. Prosila ga je, ker ni bilo služkinje doma, naj ostane lepo doma in naj opravi potrebne posle.

Na te besede je pa pijani Zalokar, ki je videl, da ima gospa v predalu pisalne mize denar, hotel nasilno vzeti nekaj denarja. Gospa mu je to hotela zabraniti, a jo je Zalokar začel ves divji obdelavati z žepnim nožem. Prizadel je gospe dve rani v vrat, rano v desno roko in rano na levo stran prsni stika srca. Ko je gospa obležala v krvi, je Zalokar ukradel iz predala pisalne mize dva bankovca po 500 din, zaklenil sobo in vzel še ključ od hišnih vrat in pobegnil v smeri proti Lesičnemu.

Kmalu po tem strašnem dogodku je prišla k gospe Vertovškovi na obisk ga. Marija Volavškova iz Kozjega. Ko je stopila v vežo, se ji je čudno zdelo, da ni nikogar. Začela je klicati. Na te klice je slišala iz sebe na levi strani večje ječanje in besede: »Jaz sem na tleh, pojdite po orožnike!«

Volavškova je hitela po orožnike v Kozjem, ki so se takoj napotili na Vertovškov dom, hkratu pa so poklicali zdravnika g. dr. Vinka Krasserja. Ko so orožniki vlomili vrata, se jim je nudil grozen prizor: Ga. Vertovškova je ležala pri pisalni mizi na tleh vsa v krvi. G. dr. Krasser je ugotovil, da so poškodbe smrtno in da ni pomoči. Smrtno ranjena gospa pa je imela še toliko moči, da je povedala, kdo jo je napadel in kako se je dogodek izvršil.

Orožništvo je takoj nato šlo na lov za poglobim Zalokarjem. Morilec je bil prišel do Lesičnega, kjer je v gostilni popival in razmetaval denar. Najel si je tudi že voznika,

kateremu je plačal 50 din, da ga je peljal na Prevorje, kjer je v gostilni nadaljeval popivanje, razbijal steklenice in kozarce in razmetaval denar. Med tem je že prišla za njim orožniška patrulja iz Kozjega. Zalokar je zaslučil zasledovalce in zbežal proti Lopaci, kamor so mu sledili orožniki in prevorški fantje. Zalokar je že prispel do gozda Plešivca pri Zusmu. Tu so ga došli nekateri zasledovalci, med njimi lovski čuvaj Miha Jazbinšek, ki se je takoj vrgel na zločinca, čeprav je divje mahal z nožem okrog sebe.

Jazbinšek je Zalokarja podrl na tla, pri tem pa ga je Zalokar močno ranil z nožem. Orožniki in ostali zasledovalci so Zalokarja zvezali in ga odvedli v zapore sreskega sodišča v Kozjem. Med potjo so orožniki kmalu ubranili Zalokarja, da ga ni razburjeno ljudstvo napadlo in ubilo.

Ga. Vertovškova je že v nedeljo ponoči umrla za poškodbami. Blaga pokojnica je zapustila dva sina, in sicer artiljerijskega kapetana Antona Vertovška in slušatelja tehnike poročnika Odonu, hčerko Vilmo, poročeno Kladnikovo, učiteljico v Sevnici in hčerko Jano. Hudo prizadeti rodbini Vertovškovi izrekamo iskreno sožalje.

Iz Prekmurja

Milijonska ameriška dediščina. Ludvik Zel je doma iz Prekmurja in je že pred vojno odšel v Ameriko, kjer je pred nedavnim umrl kot bogat veletrgovec in milijonar in zdaj bo velika dediščina pripadla njegovim sorodnikom, ki živijo po večini v Prekmurju, zlasti v Mlajtincih.

Zaradi dekleta. V hiši bogatega kmeta Martina Žižka v Šiški se je zbralo mnogo vaščanov, ki so luščili bučnice za olje. Med luščilci je bilo mnogo deklet in fantov, med njimi tudi 20-letni Ivan Feher in 22-letni Josip Pavel, ki sta bila oba zaljubljena v Žižkovo hčerko. Ko so delo opravili, se je začelo rajanje. Josip in Ivan sta silišla v dekletu, vendar je imel nekaj uspeha edinole Ivan, med tem ko ni bil Josip deležen niti skromnega pogleda. Jezen je Josip zunaj hiše počakal Ivana in ga z nožem petkrat zabol. Napadenec je imel še toliko moči, da je ubijalca zgrabil, toda Josip mu je zadal še tri hude rane, za katerimi je Ivan umrl.

Ženski vestnik

Za kuhinjo

Krompirjevi žganci. Krompir operi, olupiš in pristavi z mrzlo vodo. Ko je že skoro kuhano, potresi po krompirju za tri prste na debelo bele moke, nato napravi s kuhalnico v moko več jamic, da bo mogla voda lažje vreti čez moko. Ko je tako vrelo četr ure, vodo oceđi, krompir in moko pa s kuhalnico dobro mešaj, da se oboje dobro zmeša. V kozi razbeli mast, a še boljše sirovo maslo, zmoeči žlico v masti in z njo zajemaj drobne žgančke. Ko si jih eno vrsto naložiš v skledo, jih zabeli in spet druge naloži, po vrhu jih spet zabeli in potresi z zmletim makom.

Kuhano ali pečeno meso v omaki. Razbeli osem dek masti. Na masti prepraži eno drobno zrezano čebulo, dodaj dva do tri korenčke en peteršilj in malo zelene (vse drobno zrezano). Ko se je zelenjava malo poudušila, dodaj še malo timjana, lovorjev list, šest celih poprov, dva zrnja brinja in eno žbico. To vse skupaj duši do mehkega. Nato pretlači skozi sito. Pretlačen sok zlij nazaj v kozo, prilij malo vode, da dobiš primerno gosto omako. Če imaš, dodaj še žlico soka od pečenke, dve žlici kisa, osminko litra kisle smetane, pookus osoli, in sicer tako, da visi četrter meso in naj vse skupaj vre pol ure, da se meso dobro pregraje. Zraven daš makarone in solato.

Zrezki iz ohrovtu. Štiri velike glavicé ohrovtu očisti, operi in skuhaj v slani vodi.

Kuhanega oceđi, polij z mrzlo vodo, dobro oceđi in nato sesekljaj. Tri deke sirovega masla segrej, prepraži eno drobno zrezano čebulo, malo zelenega peteršilja in štiri poparjene in sesekljane jurčke. Osoli, dodaj ohrovt in vse skupaj do mehkega duši, da se zgosti. Nato oblikuj male hlebčke, jih povaljaj v moki, raztepenem jajcu in drobtinah, nato jih ocevi na vroči masti. Daš s solato na mizo.

Juha iz možganov. Telečje možgane operi, popari, poreži vse kožice in jih drobno zreži. V kozi razbeli mast in prepraži možgane z malo drobno sesekljane čebule in zelenega peteršilja. Ko so možgani postali rumenkasti, posuj nanje tri žlice moke in vse skupaj malo praži, da tudi moka malo porumeni. Nato osoli in zalij s poldrugim litrom vode, dodaj še malo popra in žlico ali dve kisle smetane. Vse skupaj naj vre kake četr ure. Če je juha preveč gosta, jo še malo zalij z vodo. Zraven daš opečene žemlje.

Kuhano in pečeno meso v omaki. Ko je meso za juho že skoro kuhano, vzemi meso na krožnik in ko se malo shladi, ga pretakni s slanino, potem ga še nadrgni malo s soljo, poprom, sesekljano kumno, sesekljanimi karpri in stročkom česna. Vse to skupaj zmešaj in nadrgni meso. Meso povaljaj v moki, položi v kozo in polij z razbeljeno mastjo, dodaj žlico paradižnikove mezge in peči kakor navadno pečenko. Med pečenjem pridno polivaj in obračaj, da se po vseh straneh lepo zapeče. Pečeno meso zreži na lepe kose in zloži v skledo, sok pa pretlači po mesu. Zraven daš dušen riž ali kruhove cmoke.

Praktični nasveti

Če imaš drisko, se vzdrži kave, mleka, in črne kruha. Jej pa na vodi kuhani riž. Najhitreje pomaga, če riž stolčeš, potem dobro prepražiš, da se zarumeni (brez masti ali masla) in zaliješ z vodo, da dobiš škrobu podobno jed. Jej riž neslan.

Pri otrokih, ki škilijo, je pogosto vzrok ta, ker je njih zibelka postavljena tako pri oknu, da pada svetloba na otroka samo p ene plati. Otroška navada je, da zelo radi gledajo v svetlo. Ker pa otroku pada luč samo z ene plati, se očesne mišice neenako nategujejo in zaradi tega otrok začne škiliti. Torej treba postaviti zibelko ali posteljico v pravilno svetlobo.

Rjo spraviš iz jekla ali železa s krpo, namočeno v petrolej. Seveda, če ni rja že preveč izjedla jeklenega ali železnega predmeta.

Kadar snajimo obleko z bencinom, ostane kaj rad okrog osnaženega madeža svetel rob od bencina. Ako prideneš bencinu nekoliko soli, se to ne bo zgodilo.

Če kis postane moten. To se pri kisu rado zgodi. Temu odpomores, če doliješ na liter kisa dve čajni žlički mleka. V nekaj dneh se vsa gošča usede na dno, nato pa kis lahko previdno odliješ. Če se ti to pri prvem poskusu ne posreči, pa ponovno prilij mleka.

Uporaba posušenih zelišč. Razna suha zelišča, ki jih uporabljamo kot pridatke za juho, moramo pred uporabo namočiti v mrzli vodi. Vodi dodamo sok ene limone. Tako namočena zelišča (peteršilj, korenček, zelena) so veliko boljša. Korenček ima zlasti kot prikuha prirejen boljši okus; ki se ne razlikuje dosti od presnega.

Čevlji v snegu. Za sneg je čevlje najbolje mazati z ribjim oljem za usnje, ki ga dobiš v trgovinah s čevlji. Za podplate je pa dobro laneno olje ali pa firneš. Seveda moraš namazati podplate, kadar so suhi. Da se mast, odnosno olje, dobro vlezje v usnje, deni čevlje prej malo na topel kraj in tudi olje je boljše, če je malo segreto.

Kako izboljšaš zrak v bolniški sobi, zlasti pozimi, ko ne moreš imeti ves dan okna odprtega. Na poldrugi liter tople vode primešaj žlico brinovnega olja. V tej vodi zmoeči brisačo ali kakšno drugo primerno krpo. Krpo nato obesi na stol, in sicer tako, da visi četrter brisače v vodo (vodo daj v primerno skledo), pomešano z brinjevim oljem. Brisača se sicer proti vrhu suši, a spodaj vsrkava vlago. S tem izhlapeva in čisti zrak v sobi. S tem pa ni rečeno, da potem sobe sploh ni treba zračiti.

Kako lovijo morske gobe

Na zaradni obali polotoka Floride v Severni Ameriki in v Mehikanskem zalivu so velika iovišča morskih gob. Posamezne lovce gob in njihov zastareli način lovljenja je izpodrinila bogata družba, ki ima ladje z modernimi lovilnimi in potapljaškimi napravami. Med tem ko so včasih morali ljudje skakati v vodo, plavati do dna in hitro odtrgati s podmorskih skal toliko gob, kolikor jim jih je sapa dopuščala, in spiavati z njimi spet na površje, ostanejo današnji otapljači v plitvejših vodah lahko po dve uri.

Med potapljači, ki jih družba zaposluje, so Grki, nekdanji samostojni nabiralci gob ali njihovi potomci, ki so se potapljali na morsko dno še brez vsake zaščite proti številnim morskim nevarnostim. Kakor vsi ljudje, ki se igrajo s smrtjo, živijo tudi potapljači kaj brezskrbno, se veselo smejejo in pejejo, ko veslajo s svojimi čolni po prostrani morski gladini, in vedo povedati marikak zelo zanimiv slučaj iz svoje dolgoletne skušnje. Med njimi je eden izmed najstarejših, Tomaso Vincinaris, ki vsakomur s ponosom pokaže svoje strahotne brazgotine, ki jih je dobil v žrelu morskega volka.

Bil je še mlad in krepak dečko, najboljši plavalec in potapljač, ki je najdalje lahko ostal pod vodo. Nekega jutra se je, kakor vsak dan, spet odpeljala vesela družba na lov pod morsko površino. Morje je bilo izredno mirno in prozorno, da si lahko od vrha pregledal morsko dno in ti ni bilo treba šele v vodi tipati za gobami. Tomaso, ki je hotel biti prvi pri delu in zaslužku, se je pogal z glavno naprej v vodo. V desnici je držal težak obroč, ki naj bi mu bil pomagal ostati na dnu pri miru, ko bi odrezoval gobe. Komaj pa je dobro izginil pod vodo, je njegovim tovarišem, ki so ostali v čolni, od straha zastala sapa. Zagledali so namreč ostro hrbtino plavut morskega volka, ki je z neznanjo hitrostjo rezala vodo proti njim. Nenadno pa je plavut izginila pod vodo in tedaj so zagledali, kako je Tomaso priletel naravnost v odprto žrelo morské pošasti, ki je bila izredno velika. Gledal je namreč samo proti tlom in morské volka ni opazil. Roko z utežjo je držal pred seboj in ta je prva izginila v žrelo; takoj za njo pa še glava in trup. Morje se je rdeče pobarvalo okrog pošasti. Tomaso je bil izgubljen.

Toda ne! V naslednjem trenutku tovariši niso več verjeli lastnim očem. Pošast je začela počasi bljuvati Tomasa in voda ga je kmalu nato prinesla na površje. V roki je še vedno krčevito držal obroč. Hitro so ga zgrabili, potegnili v čolni in začeli obvezovati. Imel je strašne rane na podlaknici in na vratu, vendar je po daljšem času okreval in ostal pri življenju. Dogodek pa mu je vtisnil tak strah pred morjem, da ni nikdar več stopil vanj. Življenje mu je rešil samo težki svinčeni obroč, katerega menda želedec morské volka ni mogel prenesti.

O morskih gobah preroča že leta 350. pred Kristom grški modrijan Aristotel, pa ni nič čudnega, če so Grki še danes najboljše lovci na gobe. Vendar se v onih časih niso izpostavljali posebnim nevarnostim. Gobe so bile v majhnih globinah, po katerih so ljudje lahko brodili, jih s posebnimi kavli trgali od skal ali pa jih je celo morje samo odtrgalo in napolnilo na obalo. Ročaje kavlijev so počasi daljšali, dokler niso začeli istati gobe v takih globinah, da so morali plavati ponje. Nekateri so bili tako izvežbani, da so gobe s svojimi drogovi in kavli kar ctipali.

Danes pa imajo tri vrste ladij in potapljačev za nabiranje morskih gob. Plitve ladje so za globine od 10 do 20 metrov, v katerih potapljači v svojih okornih oblekah delajo po dve uri. Srednje plitve potapljaške in gobarske ladje preiskujejo globine od 20 do 30 metrov ter imajo po tri ali štiri potapljače, da se menjajo vsako uro. Globoke ladje pa delujejo v globinah od 30 do 40 metrov. Številno potapljačev je večje, ker more eden delati samo 20 do 30 minut.

Ne glede na to, da je v vodi vsaka reč lažja, morajo biti potapljači kaj močni ljudje.

Obleka je iz težkega dvojnega platna in kavčuka. Čelada, skovana iz bakra, ima težka okenca spredaj in na straneh, nešteto vijakov in cevki za zrak in pogovor. Na noge nataknejo potapljaču težke čevlje z debelimi svinčnimi ali bakrenimi podplati. Nazadnje pa mu obesijo še 15 kg težkih uteži na hrbet in na prsa. V gole roke vzame nekake vile s tremi kavljastimi roglji, s katerimi odstranjuje gobe od skal, jih daje v robato vrečo iz vrvi in pošilja navzgor.

Samo izurjen potapljač more delovati v globokih vodah, vsak pa se mora strogo držati pravil glede prehrane in pijače. Marsi-

kdo je svojo brezbržnost za ta pravila že plačal z življenjem.

Morske gobe nikakor niso rastline, ampak živali, zato lahko govorimo o lovu na morske gobe, čeprav jih ni ravno treba loviti v pravem pomenu besede. Živa goba ni čisto nič podobna našim šolskim gobam, ki so le nekaka koža te čudne morske živali. Žive gobe bi navaden človek gledal s studom in bi jih lahko zamenjal s kosom pokvarjenih govejih jeter. Barve so precej različne.

Ko jih potegnejo iz morja, jih položijo po krovu ladje, mrevarijo s palicami in gnetejo z nogami, da jih pobijejo. Nato jih večkrat operejo, napeljejo na vrvice, vlačijo nekaj časa za ladjo po morju, nato pa obesijo na jambore, da se posuše in pripravijo za trg.

Koze so krive, da je nastala Sahara

Kako je nastala puščava Sahara? S tem vprašanjem se ukvarjajo znanstveniki že dolgo časa. Dognali so že, da nekdanj v tistih krajih, kjer je danes sam vroč pesek, še ni bilo puščave, temveč da je tamkaj bilo naseljeno ljudstvo, ki je obdelovalo svoja polja. Šele kasneje je začel pesek prihajati v tiste kraje in jih je popuščavil. To se dogaja še danes, saj se puščava Sahara še širi v kraje, kjer danes ljudje še obdelujejo zemljo.

Včasih so učenjaki trdili, da je nastala Sahara tako, da se je podnebje hitro ali počasi spremenilo in se je zato spremenila tudi površina zemlje. Proti tej stari trditvi pa je nastopil drug učenjak, dr. Knoche, ki prebiva zdaj na Španskem. Ta je na podlagi svojega preučevanja na licu mesta dognal to-le:

V severno-afriškem skalovju so podzem-

ske jame, v katerih je našel na skalno steno narisane slike in risbe. Te jame so dandanes v puščavskem ozemlju. Slike na so danes stare skoro 6000 let, ker so bile po njegovi sodbi narisane najmanj leta 4000. pred Kristusom. Nekako med letom 4500 in 4000 pred Kristusom pa so se v takrat rodovitne kraje severne Afrike iz Azije priselila pastirska ljudstva, ki so imela s seboj koze, in sicer ogromne črede. Koze so povsod, kamor so prišle, uničevale drevje in grmičje. Tako so sčasoma požrle vse rastlinstvo na ogromnem prostoru 6.500.000 kvadratnih kilometrov, kolikor je pač danes Sahara velika. Tako je začelo v tistih krajih primanjkovati moče in dežela se je izpremenila v puščavo.

Tako trdi učenjak, ki zagotavlja, da je koza kriva prav tako velikih puščav v srednji Aziji. Tudi tam je koza uničila vse rastlinstvo, čemur je morala slediti puščava.

× **Premoženje vojvode Windsorskega.** Bivši angleški kralj, ki hodi iz kraja v kraj, si menda brez posebne težave privoščiti taka potovanja, dasi se je pisalo, da bo v Ameriki izdal knjigo »Zakaj sem se odpovedal prestolu«, ki bi mu prinesla ogromno nagrado. Nekateri časopisi so celo namigavali, da bi bil take nagrade potreben. Ko pa je bil pred dobrim mesecem v Parizu, se je pri svojih tajnikih posebno zanimal za to, da bi si bil na jasnem, koliko prav za prav ima. Iz obilice najrazličnejših spisov so dognali, da ima vsega skupaj 900.000 funtov šterlingov ali okoli 216 milijonov dinarjev našega denarja, kar je vsekakor precej. Poleg tega pa dobiva od svojega brata kralja Jurija VI. 25.000 funtov šterlingov (okoli šest milijonov dinarjev) letne podpore.

× **Bivšega abesinskega cesarja teži ameriški milijarder Chertock** za vrnitev 25.000 funtov šterlingov, ki jih je neguš dobil od njega kot predujem za prodajo petrolejskega ozemlja v Abesiniji. Po italijanski zasedbi pa je pogodba z negušem padla v vodo in zdaj hoče Američan svoj denar nazaj. Neguš se bo najbrž postavil na stališče, da je kot vladar nedotakljiv, in tedaj bo moralo ameriško oblastvo uradno izreči, ali še priznava neguša za vladarja Abesinije ali ne.

× **Iz ribje kože delajo usnje.** Ni vse iz Amerike, kar je novo in čudno. Tokrat je nekaj takšnega prišlo iz Nemčije. Nemčija velja danes za tisto deželo, ki si je v iznajdljivosti gotovo priborila prvo mesto. Po dolgoletnih kemičnih poskusih se je Nemcem posrečilo dobiti novo vrsto usnja. To usnje izdelujejo iz ribje kože. Razume se, da za ta namen ni dobra koža vsake ribe. Poskusi so pokazali, da so za to dobre edino morske ribe, a tudi ne vse. Doslej niso imele ribe drugega pomena, kakor da je človek uporabljal njihovo meso za hrano. Ribe navsezadnje tudi niso tako drage, posebno morske ne, na drugi strani pa zdaj lahko prinašajo že dvojno korist: hrano in obutev. Kar brez vzroka se torej ni začudil neki

ugledni Anglež ob svojem obisku v Nemčiji, ko je dejal: »Kako to, da pri vas vse smrdi po ribah?«

× **Tudi Ernest Simpson se oženi.** Bivši mož soproge vojvode Windsorskega Ernest Simpson se bo, kakor poročajo iz Amerike, letos v decembru vnovič oženil. Njegova izvoljenka je Mary Raffrayeva, žena nekega Newyorčana. Zakon Raffrayeve bo v kratkem ločen, da bo Mary lahko vzela svojega Simpsona. Raffray se tudi namerava vnovič oženiti, in sicer z ločeno ženo veletrgovca Powra. V ja namen se mudi tudi Power v Remu.

× **Župan potapljač in morski volk.** V nekem mestecu v Angliji imajo župana, ki je po poklicu potapljač in še vedno hodi kljub svoji županski časti izven uradnih ur delat na morsko dno. Nedavno pa bi bil kmalu postal žrtev svojega poklica. Spustil se je v globino kakih 15 m. Nenadno pa se je vrv, na kateri so ga potapljači spustili v vodo, začela silovito stresati. Može na krovu so hitro potegnili vrv na ladjo, a na njenem koncu ni bilo potapljača. Zato so začeli z največjo previdnostjo vleči iz vode še dihalno cev in so res privlekli na površje župana. Še preden je ta odložil težko potapljaško obleko, so lahko opazili, da je bil zelo vznemirljen. Nato jim je pripovedoval, kako je pridrel mimo njega čez pet metrov dolg morski volk, se zasukal in začel napadati. Najprej se je lotil debele vrvi, jo stresal in zvečil ter pri tem stresal in vlačil sem in tja tudi potapljača, ga večkrat privzdignil od tal, pa ga je spet nenadno spustil na trdo morsko dno, dokler se ni nazadnje nagrizen na vrv utrgala.

× **Napol pes, napol mačka.** Čudno žival imajo v Washingtonu. To je napol pes, napol mačka. Vrat, glava, ušesa in pleča so ji kakor pri psu, ostalo telo pa je telo domače mačke. Razen tega ta čudna žival mijavka. Pred kratkim je ta žival dopolnila leto dni svojega življenja in je postala srečna mati presenetila je ves znanstveni svet s tem, da je vrgla štiri mačice.

× Skoro vsa rodbina vojvode Hessenskega žrtev letalske nesreče. Pri Ostendeju v Belgiji se je zgodila velika letalska nesreča. Na tla je padlo letalo belgijske družbe, ki vzdržuje promet na progi London — Bruselj — München. Nesreča je zahtevala enajst smrtnih žrtev, med katerimi so skoro vsi člani rodbine vojvode Hessenskega. Vzrok nesreče je huda megla, zaradi katere je letalo zadelo v dimnik neke strojne tvornice in se razbilo. V trenutku nesreče je morala žena vojvode Hessenskega roditi, kajti pod razvalinami so našli tudi zogljenelo otroško trupelce. Od družine je ostala živa samo enoletna hči, princesa Hana Marija, ki je ostala v Darmstadtu.

× Vrhnčan bogat pivovarnar v Italiji. V Vidmu (Udine) je po vsej Furlaniji znana Dormischeva pivovarna. Njen lastnik pa ni kak Furlan, ampak Franc Dormiš, rojen l. 1847 na Vrhniki, kjer je bila, kakor pravijo, svojčas tudi pivovarna s tem imenom. Mladi Franc Dormiš se je kot pivovarniški vajenec kmalu po letu 1866. izselil iz svojega rojstnega kraja v Videm, kjer je v malem začel pivovarniško obrt. Pivo je bil v tistem času v Gornji Italiji že uvedeno, bilo pa ni tam nobene pivovarne. Zato se je Dormiševa pivovarna hitro razvila. Nekdanji pivovarniški vajenec z Vrhnike je postal mogočen pivovarnar, milijonar. Te dni je praznoval svojo 90-letnico. Sivi starček je še čil in zdrav.

× Največja municijska tvornica na svetu. V mestecu Shorleyju je angleška vlada sklenila zgraditi velikansko municijsko tvornico, ki bo res nekaj orjaškega. Graditi so jo že začeli. Večina velikanskih naprav te municijske tvornice bo narejena pod zemljo. Tvornica bo veljala celih sedem milijonov funtov sterlingov ali v našem denarju okoli poldruga milijarde dinarjev. Tvornico gradi 6000 delavcev. To pa so seveda le delavci, ki tvornico zidajo. Ko bo tvornica narejena, bo v njej lahko delalo 18.000 do 20.000 ljudi. To bo največja municijska tvornica.

× Srebrni zaklad sredi mesta. Ko so v Stockholmu kopali v kleti neke hiše, so zadeli v zaboj, poln srebrnikov, srebrnega posodja in orodja. Vas srebrni zaklad tehta več ko 200 kilogramov. Med srebrnimi posodami so tudi samovar za čaj, na katerem je vdolbena letnica 1707, dalje velikanska ovalna skleda in več manjših skodelic velikih srebrnih žlic in žličk, in tudi nožev in vilic. Srebrnikov je nekako 18.000. Na dnu je prilepljen ostanek stare listine, katere pa še niso mogli prebrati. Tudi ne vedo, ali se nanaša na izkopani zaklad ali ne. O tem zakladu za zdaj vedo le toliko, da je bil nekdanji lastnik bogatega stockholmskega meščana Janeza Fredrika Lohé.

× Pet let je spala, a zdaj je umrla. V Chicagu je umrla Patricija Macguirejeva, ki je pet let spala. Po njeni smrti so zdravniki preiskali njene možgane in dognali vzroke njene smrti. Izkazalo se je, da vzrok njene smrti ni bil tak, kakor so mislili, namreč vnetje možganske mreže, ki je povzročalo njeno spanje, ampak pljučnica. Toda Patricija bi bila umrla prej ali slej zaradi vnetja možganske mreže, ker je to bolezen ozdraviti mogoče le v najlažjih primerih. Preiskava možgan je dognala, da je bil tisti del možgan, kjer človek z njim lahko misli, popolnoma skrčen. Trpela je tudi srednja plast možgan zaradi nekega starega možganskega vnetja, ki je nastalo pred kakimi petimi leti ali pa še prej. V tem je bil tudi vzrok njene dolgotrajne bolezni in njenega spanja. Tako skrčeni in poškodovani možgani so potem povzročili, da ni mogla ubožica nič več premikati glave, ne oči, ne brade, ne jezika, ne ramen, ne nog in ne kolen. Smrt jo je zdaj rešila velikega trpljenja.

× Brillant za večerjo. V vasi blizu Bratislave je kupil neki brezposelni delavec v trgovini kos potice, ki jo je hotel pojedsti namesto večerje. Ko se je doma pripravil k skromni večerji in začel jesti potico, je opazil v njej nekaj svetlega. Svetli predmet je dal preiskati pri prvem zlatarju, ki je ugotovil, da je delavec našel v potici dragocen briljant. Najditelj je bil toliko pošten, da je dragulj izročil policiji, ker je hotel, da ga dobi spet v roke pravi lastnik. Če ne najde-

...dokler ni vzel na rame Jernejčka katerega mati pere z Radionom!

Tudi če ste le enkrat videli, kako lepo belo Radion pere, ne boste nikoli več zadovoljni z navadnim pralnim sredstvom. V primeri z »Radionovo belino« izgleda vsaka druga belina sivkasta. Njegova skrivnost je v tem, da vsebuje Radion posebno dobro, s kisikom prepojeno Schichtovo milo. Kisikovi mehurčki pronicajo pri kuhanju skozi celotno tkanino in se ne izognejo nobenemu vlaknu. Radion odstrani temeljito tudi nesnago, ki se z navadnim pranjem ne da odpraviti. Kupite še danes Radion za prihodnje pranje.

Schichtov
RADION
pere sam

jo briljantu pravega lastnika, je bila večerja za onega delavca gotovo najboljša od vseh, kar jih je imel.

× Ženska na električnem stolu. V Cincinnatiju v Ameriki je bila obsojena na smrt na električnem stolu zastupljevalka Marie Hahnova, 32 let stara ženska zagonetnega poklica, rojena na Dunaju. Obtožena je bila, da je zastupila štiri starce, ki jim je bila dolžna precej denarja. Hahnovo so aretirali v Coloradu Springsu. Izposodila si je bila več tisoč dolarjev od bogatega čevljarja, 67-letnega vdovca Georga Oberndörferja. Breden je dobila posojilo, je bila večkrat pri njem na domu. Zadnjič je bila pri njem, ko je podpisala zadolžnico. Kakor običajno jo je Oberndörfer tudi tedaj pogostil. Nekaj ur po nje-

nem odhodu je pa umrl in vsi znaki so kazali na zastrupljenje. Zadolžnica je izginila, pri Hahnovi so pa našli Oberndörferju ukradeni prstan. Preiskava je dognala, da je Hahnova zastupila in okradla bogatega čevljarja. Pri zaslišanju je trdila, da je nedolžna in da ji je Oberndörfer denar podaril Oblastva so dognala, da so brez sledu izginili še trije njeni znanci: 78-letni Gselmann in 72-letni Albert Palmer in še eden. Sodila jo je porota, v kateri je bilo 11 žensk. Ko je njen zagovornik pozival poroto, naj priporoči obsojenko guvernerju v pomilostitev, češ da ima sinčka, je neka članica porote izjavila, da je glasovala za smrtno obsodbo prav zaradi sinčka, ker kot mati ne more prenesti misli, da bi ostal otrok v takih rokah.

Radio Ljubljana

od 28. novembra do 5. decembra

Nedelja, 28. novembra: 8.00: Prenos slovenskega bogoslužja iz mestne dekanjske cerkve v Kočevju — 8.40: Verski govor (prior Valerian Učak). — 9.00: Čas, poročila, spored. — 9.15: Angleške pesmi in skladbe (plošče). — 10.00: Koncert radijskega orkestra. — 11.00: Otroška ura: Prenos iz otroškega vrta in I. razreda osnovne šole Marjinega doma v Kočevju. — 12.00: Kar želite, to dobite (plošče po željah). — 13.00: Čas, vreme, spored, obvestila. — 13.15: Nastop učencev ljudske šole v Kočevju. — 16.00: Gospodarstvo na Kočevskem (Figar). — 16.30: Tamburaški zbor (prenos iz Kočevja). — 17.00: Veda v službi mlekarstva (inž. Josip Šabec). — 17.30: Nastop dijakinj in dijakov državne realne gimnazije v Kočevju. — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura: Šolska kraljica Jelena Anžuvinska (dr. Ljubomir Marič). — 20.00: Prenos nastopa slepe mladine iz zavoda v Kočevju. — 20.45: Angleški skladatelji (plošče). — 21.15: Orgelki koncert iz mestne dekanjske cerkve v Kočevju. — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.20: Malo za šalo (Kočevski lovci in kmečka godba).

Ponedeljek, 29. novembra: 12.00: Slavnosti možje (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13.00: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Jože Zamovnik gode sam na šest glasbil, vmes plošče. — 14.00: Vreme, borza. — 18.00: Zdravstvena ura: Priprava ali vzgoja za družino (dr. Anton Breclj). — 18.20: Domači napravi (plošče). — 18.40: Kulturna kronika: Črnogrob (Viktor Steska). — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura: Davčni uradnik in njegovi vzgojni odnosi do naroda. (Joža Bekš šef davčne uprave, Ljubljana). — 19.50: Zanimivosti — 20.00: Gregorčev kvintet pihal. — 21.00: Operni zbori (plošče). — 21.10: Jesenske slike (radijski orkester). — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Prenos plesne glasbe iz restavracije »Emone«.

Torek, 30. novembra: 12.00: Havajske pesmice (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13.00: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Vesel opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14.00: Vreme, borza — 18.00: Originalna švicarska godba (bratje Malenškovi). — 18.40: Problemi demokracije (dr. Andrej Gosar, univ. prof.). — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura: 50 let prenašanja in izkoriščavanja električne energije po Teslinem sistemu (Milivoje Radić). — 19.50: Zabavni tehnik. — 20.00: Nastop mladih pevcev. — 21.15: Citre solo (Emil Mezgotist). — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Zabavna urica (igral bo radijski orkester).

Sreda, 1. decembra: 9.00: Čas, vreme, poročila. — 9.15: Šolska proslava narodnega praznika — II. dekliška in deška narodna šola (vodila bo Marija Lapajnarjeva). — 10.00: Prenos cerkvene glasbe iz ljubljanske stolnice. — 11.00: Naše vojaške godbe igrajo (plošče). — 11.30: Koncert jugoslovenske glasbe (radijski orkester). — 13.00: Čas, vreme, spored, obvestila. — 13.15: Slavnostna glasba (plošče). — 17.00: Pevski koncert zboru III. drž. realne gimnazije. — 18.00: Mladinska ura: Krmilnica za ptiče (Janke Št. herl). — 18.20: Mladinska ura: December v naravi (Miro Zor). — 18.40: Vaške tabele in vaška imena (dr. Joža Rus). — 19.30: Nacionalna ura. — 20.00: Rezervirano za prenos. — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Vrtinci rek in valčkov (radijski orkester)

Četrtek, 2. decembra: 12.00: Zvoki naše dobe (plošče). — 12.45: Vreme, poročila. — 13.00: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Muzikalni jedilni list (radijski orkester). — 14.00: Vreme, borza. — 18.00: Komorni trio (Izvajali bodo prof. Jos. Bareš — oboa in

angleški rog, Raubar Miljutin — klarinet in Turšič Ivan — fagot in klavir, člani opernega orkestra). — 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Zabavni koticček. — 20.00: Ura sodobnih slovenskih skladateljev (radijski orkester). — 20.50: Yehudi Menuhin igra (plošče). — 21.00: Pregled svetovne klavirske literature. II. predavanje: Francoski klavircinisti (o skladateljih bo predaval in izvajal skladbe na klavirju prof. Škerjanc). — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Radijski jazz (vmesne speve bo pel Drago Zagar).

Petek, 3. decembra: 11.00: Šolska ura: Zimske igre na prostem — dvogovor z glasbenimi vložki (vodil bo Viktor Pirnat). — 12.00: Slovenski biseri (plošče) — 12.45: Vreme, poročila. — 13.00: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Valčki, polke in koračnice (plošče). — 14.00: Vreme, borza — 18.00: Ženska ura: V svitu Miklavževe mitre (Ivanka Velikonjeva). — 18.40: Francoščina (g. dr. Stanko Leben). — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Deset minut za pianince. — 20.00: Operni šramel — 20.50: Lalo: Na mouna, orkestralna suita (plošče). — 21.10: Koncert stare orgelske in vrkaine glasbe izvajala bosta prof. Matija Tomc — orgle in Tončka Suštar-Maroltova — sopran) — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 4. decembra: 12.00: Plošča za ploščo — pisana zmes. — 12.45: Vreme, poročila. — 13.00: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Plošča za ploščo — pisana zmes. — 14.00: Vreme. — 18.00: Vesel deloboust (radijski orkester) — 18.40: Program javnih del v dravski banovini: Hidrotehnika (inž. Civil Znidarič) — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nacionalna ura. — 19.50: Pregled sporeda. — 20.00: O znanji politiki (dr. Alojz Kuhar) — 20.30: Pratika za mesec gruden (besedilo napisal Niko Kuret, igrali bodo člani radijske igraške družine). — 22.00: Čas, vreme, poročila, spored — 22.15: Vesel konec tedna (radijski orkester).

ZLOČINEC SE VRAČA

Gospodična: »Gospod, včeraj ste me poljubili proti moji volji, danes pa hočete zopet storiti isto.«

Gospod: »Ali ne veste, gospodična, da se zločinec rad vrača na kraj svojega zločina?«

OTROŠKA PAMET

Jurček: »Mamica odkod prihajajo otroci?«
Mati: »Starši jih kupujejo, sinko?«
Jurček: »To pa že ne bo res. Če bi jih kupovali, bi jih imeli bogati več kakor siromašni.«

Mali oglasi

DELO DOBI TISTI,

ki kupi mojo hišo z vrtom v Zagrebu (Dubravi). Dam za knjižico Mestne hranilnice ljubljanske ali zamenjam za kaj drugega. Cena 15.000 din. Josip Leskovšek, tvornica Arko, Vlaška ulica, Zagreb.

KROJAČI IN ŠIVILJE

Izšla je damska krojna knjiga na gornja in spodnja in moška civilna in uniformska oblačila. Najmodernejši kroji. Zahtevajte prospekt! — Knafelj Alojzij, strok. učitelj, Ljubljana, Križevniška ul.

GOZDNI DELAVCI

ki žele v Francijo, dobijo listine (kontrakt). Javite takoj svoj naslov in rojstne podatke na naslov: Braconnier Rober, Bois Gray, Hte Saone, France.

AL. PLANINSEK

Ljubljana, Beethovnova ul. 14. Telefon 35-10. Izposluje vse bančne, kreditne posle, nakup in prodajo hranilnih knjižic najugodnejše proti takojšnjemu plačilu.

JESEN — ZIMA — OSTANKI

mariborskih tekstilnih tovarn, pristnobarvni, brez napak, in sicer: Paket serija R z vsebino 16—20 m dobro uporabnih ostankov flanelov in barhentov za žensko obleko, moško in žensko spodnje perilo. Paket serija T z vsebino 4 m čisto volnena blaga za žensko obleko v najmodernejših vzorcih. Pri naročilu prosim navedite barvo. Vsak paket Din 128.— Reklamni paket serija K, vsebina 20—25 m boljše flanela za moško, žensko in otroče perilo v najlepši sestavi, paket Din 136. Dalje specialni paket »Original Kosmos D« z vsebino 17—21 m la barhentov za ženske obleke, bluze, in prvovrstnih flanelov za pidžame, žensko moško in otroče perilo za izjemno ceno Din 150. Paket serija »Z« z vsebino 3—3.20 m dobrega sukna za moško obleko, damski kostum ali plašč in sicer: Z št. 1 Din 130.—; Z št. 2 Din 160.—; Z št. 3 Din 250.—; zadnji I.a kamgarn. Vsak paket poštnine prosto, pri dveh ali več paketih primeren popust. Neprimerno vzamem nazaj in zamenjam. Pišite še danes obče znani, stari, solidni razpošiljalnici »Kosmos«, Maribor, Kralja Petra trg. — Nešteto priznanj zadovoljnosti odjemalcem na razpologo!

MALO POSESTVO

blizu postaje in cerkve zelo ugodno naprodaj. Urbanč — Ostrež, pošta Mirna, Dolenjsko.

POSESTVO

z okrog 9 orali dobre zemlje, hišo in gospodarskim poslopjem, vse zidano, prodam. Potreben kapital 20.000 din, ostalo hipoteka. Natančneje informacije daje Franc Doinar, po domače Suhar, Bezovnik, p Griže pri Zalcu. Za odgovor priložite znamko.

DO 100 DIN DNEVNO

lahko vsak zasluži s prodajanjem ali izdelovanjem potrebnih predmetov. Pošljite znamke za odgovor. Josip Batič, Ljubljana.

HRANILNE KNJIŽICE

prodane ali kupite zelo ugodno potom moje oblastveno dovoljene pisarne Takojšnja gotovina Rudolf Zore, Ljubljana. Gledališka ul 12 Telefon 38-10

PRILIKA

ugodnega nakupa trenškotov, hubertusov, obleke, perila itd.

Presker, — Sv. Petra c. 14

NOVOST! SAMO DIN 49'50

št. 62.300 anker-ura Pravi švicar stroj. Dobra kvaliteta. lep kromiran okrov S plemenito garancijo

Din 49.50

št. 62.301 leta s svetlečimi kazalci in številčnico

(Radium)

Din 59.50

Zahtevajte cenik. Na ga vam pošlje brezplačno in poštne prosto

H. SUTTNER

Ljubljana 6

Lastna protokulirana tovarna ur v Švic.

